

Messias Venäjän seurakunta, viholliset ja missiot Venäjän presidentin puheissa

Jaakko Virtanen
Uskontotieteen pro gradu -tutkielma
Marraskuu 2018

Sisällysluettelo

1. Lähtökohtana lännen lyhytnäköisyys.....	1
1.1 Aihe ja työn kulku.....	1
1.2 Aikaisempi tutkimus.....	2
1.3 Aineisto.....	4
2. Messianismi.....	9
2.1 Messianismi yleisesti.....	9
2.2 Venäläisen messianismin alkutaival.....	10
2.3 Slavofiilit.....	12
2.4 Eurasianismi	16
2.5 Neuvostoliitto ja messianismi.....	17
2.6 Messianismi Venäjän federaatiossa.....	18
2.7 Teoriaohjaava sisällönanalyysi.....	20
3. Entinen Jugoslavian alue	21
3.1 Monikulttuurinen Jugoslavia syntyy.....	21
3.2 Rauhanrakennusta Balkanilla	24
4. Toinen Tsetsenian sota	31
4.1 Venäjän ja Tsetsenian historiaa.....	31
4.2 Venäjä ja jihadismin vastainen taistelu.....	33
5. Georgian sota.....	38
5.1 Venäjän ja Georgian historiaa.....	39
5.2 Venäjä puolustaa pienempiään.....	40
6. Ukrainan kriisi	43
6.1 Venäjän ja Ukrainan historiaa	43
6.2 Lännen ja idän näkemyserot.....	44
7. Syyrian sisällissota.....	50
7.1 Venäjän ja Syyrian historiaa	50
7.2 Syyria Venäjän liittolaisena	52
8. Yhteenveto.....	56
8.1 Messiaan seurakunta	56
8.2 Messiaan viholliset	58
8.3 Messiaan missio	59
8.4 Johtopäätökset.....	60
9.0 Lähde- ja kirjallisuusluettelo.....	62

HELSINGIN YLIOPISTO – HELSINGFORS UNIVERSITET		
Tiedekunta/Osasto – Fakultet/Sektion Teologinen tiedekunta		Laitos – Institution Uskontotieteen laitos
Tekijä – Författare Jaakko Virtanen		
Työn nimi – Arbetets titel Messias Venäjän seurakunta, viholliset ja missiot presidentin puheissa		
Oppiaine – Läroämne Uskontotiede		
Työn laji – Arbetets art Pro gradu	Aika – Datum 23.11.2018	Sivumäärä – Sidoantal 62
Tiivistelmä – Referat Tämän pro gradu tutkielman tavoite on kuvailla venäläistä messianismia neljän eri historiallisen tapahtuman valossa. Tutkimuksen aineistona toimii Venäjän presidentin virallisilta sivustolta (kremlin.ru/en) löytyvät Venäjän presidenttien Vladimir Putinin ja Dimitri Medvedevin puheet. Puheiden historialliset tapahtumat rajautuvat vuosina 2000 ja 2001 Jugoslavian jälleenrakennuksen aikaan ja Tsetsenian toiseen sotaan. Kolmas historiallinen tapahtuma rajautuu Georgian vuonna 2008 käytyyn sota, joka osuu presidentti Dimitri Medvedevin kaudelle. Neljäs rajausta käsittelee vuoden 2014 puheita liittyen alkaneeseen kriisiin Ukrainassa. Viides rajausta käsittelee Syyrian sisällisotaa 2013-2018 välisenä aikakautena. Metodina tutkimuksessa käytetään teoriaohjaava sisällönanalyysiä, jota ohjaa lähdekirjallisuuden avulla rakentunut venäläinen messianismi. Venäläinen messianismi jakaantuu kolmeen eri kategoriaan: A) messiaan seurakuntaan B) messiaan vihollisiin ja C) messiaan missioon. Kategoriaan A) järjestyvät ne kohdat presidenttien puheesta, joita Venäjä toimillaan tukee tai jotka kuuluvat oleellisena osana Venäjän toimintaan. B) kategoriaan järjestyy sellaiset tekstin kohdat, jotka ilmentävät niitä ryhmittymiä, joita vastaan Venäjä toimintansa suuntasi. C) Kategoriaan kuuluu sellaiset tekstin kohdat, joissa ilmenee Venäjän toiminta tai tavoite. Tämän tutkimuksen valossa venäläinen messianismi on pysynyt historian saatossa peruspiirteiltään samanlaisena. Aineistosta on löydettävissä selkeä Venäjän messiaan toiminnan päättendi. Se tavoittelee maailman valtaa ja vastustaa Yhdysvaltojen johtamaa yksinapaista maailmaa. Länsi on edelleen Venäjän vastustustaja, kuten jo 1400-luvulla kolmannen Rooman ja myöhemmin slavofiilien 1800-luvun opissa.		
Avainsanat – Nyckelord Venäjä, messianismi, islam, Putin, kansainvälinen politiikka		
Säilytyspaikka – Förvaringställe Helsingin yliopiston kirjasto, Keskustakampuksen kirjasto, Teologia		
Muuta tietoa		

1. Lähtökohtana lännen lyhytnäköisyys

1.1 Aihe ja työn kulku

Venäjä on maailmassa merkittävä maa: alueellisesti suurimpana valtiona maailmassa sillä on käytössään merkittävät luonnonvarat ja se pitää halussaan maailman toiseksi suurinta ydinasearsenaalia. Venäjää ei voi sivuuttaa kansainvälisen politiikan päätöksenteossa ja näin ollen se on mielekäs tutkimuskohde .

Länsimaissa on sorruttu lyhytkatseiseen optimismiin Venäjän suhteen. Tämä kiteytyy hyvin Francis Fukuyaman teoriaan viimeisestä ihmisestä, jonka mukaan kylmän sodan päätyttyä liberaalidemokratia on vihdoinkin saanut maailmassa lopullisen voittonsa. Tämän ajattelutavan mukaan Venäjän odotettiin 1990-luvulla kehittyvän länsimaiseksi demokratiaksi ja hyväksyvän Yhdysvaltojen johtama yksinapainen maailmanjärjestys (Fukuyama 1992). Kylmän sodan kaltaisen asetelman tuntuessa mahdottomalta, puolustuksen pääpainon koettiin olevan kansainvälisen terrorismin torjunnassa ja kansainvälisessä kriisin hallinnassa. Suurella massoihin perustuvalla asevelvollisuusarmeijalla ei uskottu olevan enää käyttöä uhkakuvan muututtua (Reijonen 2013, 2). Tämä johti asevelvollisuuden alasajoon useassa Euroopan valtiossa (Yle.fi 2013.) 1990-luvun nöyryyttävästä Neuvostoliiton romahtamisesta noussut uusi Putinin johtama Venäjä ei hyväksy yksinapaista maailmanjärjestystä. Se ei hyväksy Naton laajenemista omien alueidensa lähetyville ja se puolustaa venäläistä kulttuuria ja kieltä alueidensa ulkopuolella (Yle.fi 2008), (Iltasanomat 2009). Vaikka viimeistään vuoden 2014 Ukrainan kriisi herätti mm. Ruotsin ja Liettuan palauttamaan asevelvollisuutensa (Delfi 2015.), (Sveriges radio 2018.) oli kehitys havaittavissa jo aikaisemmin.

Kuten tämän tutkimuksen lopputuloksista voi huomata, Venäjän historiassa on toiminnan logiikka. Samat 1400-luvun kolmannen Rooman opista alkaneet historian kehityskulut ovat yhä osa Putinin johtamaa uutta Venäjää. Tämän tutkimuksen tarkoitus on kuvata näitä kehityskulkuja 2000- ja 2010-luvuilla ja näyttää toteen historian toistuvuus. Venäjää käsitellessä tulee hylätä naiivi lyhytkatseisuus ja kiinnittää huomio sen pitkään historiaan.

Tutkimuksen aineistona toimii Venäjän presidentin sivustolta (en.kremlin.ru .) löytyvät presidenttien puheet. Ajallinen rajausta sisältää viisi eri historiallista tapahtumaa: ensimmäiset

tapahtumat liittyvät vuosien 2000 ja 2001 Jugoslavian hajoamissotien jälleenrakennuksen ajan Bosniaan ja Kosovoon sekä toiseen Tsetseenian sotaan. Tapahtuvat sijoittuvat Putinin ensimmäiseen kauteen presidenttinä. Kolmas historiallinen tapahtuma sijoittuu Dimitri Medvedevin kauden ajalla käytyyn Georgian sotaan vuonna 2008. Neljäs tapahtuma sijoittuu vuonna 2014 Ukrainan kriisiin Putinin kolmannella kaudella ja viides Syyrian sisällissotaan vuosien 2013-2018 välille.

Tutkimus osallistuu omalta osaltaan kansainvälisen politiikan tutkimukseen Venäjästä. Tutkimuksen uskontotieteellinen elementti rakentuu venäläisen messianismin teoriasta, joka nousee termin historiaa käsittelevästä lähdekirjallisuudesta. Messianismi tarkoittaa tietyn ryhmittymän kokemusta omasta erityisyydestään ihmiskunnassa Jumalan valittuna. Tämä ihmisryhmä kokee toteuttavansa Jumalalta saatua missiota uhrautuen muiden puolesta (Duncan 2000, 1). Aineiston analyysissä metodina toimii teoriaohjaava sisällönanalyysi, jossa yllä mainittu messianismi toimii ohjaavana teoriana.

1.2 Aikaisempi tutkimus

Venäjä-tutkimusta on paljon. Seuraavassa esitetään tämän gradun kannalta tärkeimpiä tutkimuksia. Pääpaino valituissa tutkimuksissa on niiden merkitys messianismin kannalta Venäjällä.

Peter Duncanin vuonna 2000 valmistunut teos ”Russian Messianism: Third Rome, Revolution, Communism and after” toimii gradussa messianismin perusteoksena. Messianismin Duncan määrittelee ideologiaksi, jossa tietty ihmisryhmä kokee olevansa Jumalan valittu kansa. Ihmisryhmällä on jumalalta saatu tehtävä eli missio pelastaa itsensä ja muut ihmiset kärsimyksen kautta (Duncan 2000, 1).

Venäjän historiasta antoi tietoa Heikki Kirkisen toimittama ”Venäjän historia”. Venäjän historia käydään teoksessa läpi kattavasti. Venäjän historian on täynnä eri identiteetti käsityksiä venäläisyydestä ja missiosta. Suhteen muodostaminen länteen on ollut merkittävä teema Venäjän historiassa. Ukrainalla on Venäjälle identiteetin kannalta erityinen merkitys. Ensimmäinen slaavilainen valtio Kiovan Venäjä perustettiin 800-luvulla. Kristinuskon saapuminen Krimille 900-luvulla, tekee alueesta tärkeän venäjän ortodoksiselle kirkolle (Kirkinen 2002, 44).

Shireen Hunterin vuonna 2015 valmistuneessa tutkimuksessa ”Islam in Russia: The politics of identity and security” kuvataan Venäjän alueille eri historiallisina ajanjaksona eläneiden muslimikansojen historia suhteessa venäläisiin. Muslimit ovat Hunterin mukaan tärkeä osa venäläisen identiteetin muodostumista. Islamin uskoisten tataarien valloittaessa venäläisten asuvia alueita – venäläisille muodostui kuva muslimeista vihollisina. Venäläisyys edusti kaikkea sitä mitä muslimit eivät ole. Tataarivalloittajien johdosta venäläiset omaksuivat omaksi identiteetiksi messiaanisuuden, joka sisältää Jumalalta saadun mission suojella kristikuntaa muslimeiden hyökkäyksiä vastaan (Hunter 2015).

Emmi Mäkelän 2015 valmistunut gradu ”Missiona Ukraina? - messianismi Venäjän toimien oikeuttajana Putinin Oranssia vallankumousta ja Euromaidan-protestia käsittelevässä retoriikassa”. Mäkelän mukaan messianismin erityinen piirre Venäjällä on sen jatkuvuus. Valtion johtajat ovat aina määritelleet Venäjälle mission historian saatossa. Venäjä on aina perustellut imperialismiaan messiaanisenä välttämättömyytenä (Mäkelä 2015).

Eeva Kortenieniemi kirjoitti gradun ”Demokratia Putinin retoriikassa” vuonna 2010. Kortenieniemi tarkastelee gradussaan presidentti Putinin demokratia käsitystä puheissaan. Kortenieniemi käyttää metodinaan aristoteleellistä retorista analyysia. Gradu tutkii muutosta Putinin demokratia käsitteessä pitemmän aikavälin kuluessa. Sen mukaan Putinin retoriikassa yhdistyy luja valtio, jossa presidentillä on päätöksenteossa keskeinen rooli (Kortenieniemi 2010).

Teresa Salminen tutki vuonna 2017 valmistuneessa politiikan tutkimuksen gradussaan ” Persoonallisuus ja ulkopolitiikka : presidentti Vladimir Putinin Ukraina-päätökset” Putinin persoonallisuuden piirteitä ja niiden vaikutusta hänen tekemiinsä päätöksiin kansainvälisessä politiikassa. Gradun mukaan Putinin itsetuottamus ja epäluottamus muihin ovat hallitsevat persoonallisuuden piirteet, jotka näkyvät Putinin Ukrainaa kohtaan tehdyissä päätöksissä (Salminen 2017).

Riho Laurisaar tutki vuonna 2015 uskontotieteen gradussaan mikä on Moskovan patriarkaatin Venäjän maailma? Venäjän historiasta tunnetun ”Venäjän maailma” - käsitteen suhdetta nykypäivän Venäjän politiikkaan. Käsitettä käyttävät kansainvälinen media ja venäläiset poliitikot. Tutkimuksen johtopäätös ”Venäjän maailmasta” tarkoittaa kristillistä perintöä, ortodoksista uskoa, hengellisyyttä, monikulttuurisuutta ja länsivastaisia arvoja. (Laurisaar 2015).

Timo Vihavainen vuonna 2014 ilmestyneessä kirjassaan ”Vanhan Venäjän paluu” Venäjän nykypolitiikkaa tarkastellaan historiallisena jatkumona. Vihavaisen mukaan nyky-Venäjä tukeutuu aikaan ennen Neuvostoliittoa ja rakentaa sen kautta itselleen identiteettiä. Venäjälle on Vihavaisen mukaan ominaista, että sen jokaisen eri aikakauden johtajat ovat lyöneet oman leimansa Venäjän historiaan (Vihavainen 2014).

Arto Luukkanen teoksessaan ”Vapaan pudotuksen Suomi : Tyhjä taskuna karhun syleilyssä 2017 ” käsittelee tämän gradun kannalta tärkeää messianismiin liittyvää teoreettikkoa Aleksander Duginia. Duginin teorian mukaan Venäjän tulee hallita koko Euraasiaa. Luukkasen mukaan Duginin pohdinta ei ole kovinkaan omaperäistä. Duginin ajattelu on Luukkasen mukaan sekoitus natsismia ja tsaarismia. Lopuksi Luukkanen toteaa, että Duginin ajattelusta löytyy yksinkertainen teema: lännen tuhoaminen (Luukkanen 2017).

1.3 Aineisto

Venäjän presidentin virallinen internet-sivusto (<http://president.kremlin.ru>) sisältää kaikki Venäjän presidentin puheet vuosilta 1999-2018. Puheita on mahdollista lukea venäjäksi tai englanniksi. Puheet ovat valmisteltu etukäteen ja niiden sisältöön on käytetty asiantuntijoita (Lawson-Tancred 1991, 5). Tutkimuksessa käytetään internet-sivuston englannin kielisiä käännöksiä presidentin puheista. Tällöin on syytä muistaa, että ne on tarkoitettu Venäjän ulkopuolisen yleisön luettavaksi ja niiden kautta Venäjän presidentin politiikasta pyritään antamaan tietynlainen kuva .

Venäjän presidentin puheiden valinta tutkimuksen aineistoksi vaikutti Venäjän presidentin voimakas asema Venäjän hallinnossa. Presidentin puheiden voidaan katsoa edustavan Venäjän politiikan virallista linjaa. Tutkimuksen viiden eri tapahtuman ajallinen raja-
aus osuu neljän tapahtumalta Balkanin, Tsetsenian, Ukrainan ja Syyrian osalta presidentti Putinin valtakausille. Georgian sodan aikana vuonna 2008 Venäjän presidenttinä toimi Dimitri Medvedev (Van Herpen 2014).

Tutkimus ei tutki presidenttien henkilökohtaisia tavoitteita, vaan katsoo aineistoa Venäjän virallisena linjana.

Putin edustaa Venäjällä siloviikkien ryhmittymää, joka koostuu entisistä KGB:n työntekijöistä. Hän on siloviikkien ehdoton johtaja. Siloviikeille on tyypillistä isänmaallisuus ja talousasioissa suuntautuminen lännen sijasta Euraasiaan. Yleensä silovikit ovat kotoisin Putinin kotikaupungista Pietarista (Luukkanen 2009, 20).

Medvedev johtaa siloviikkien kanssa kilpailevaa siviiliikkien ryhmittymää. Sivilikit ovat lakimiehiä tai teknokraatteja. Heillä ei ole takanaan silovikkien tapaista isänmaallista aatetta. Sivilikit pyrkivät luomaan kauppasuhteita länteen. Putinin silovikeillä oli merkittävä asema Venäjän hallinnossa siviiliikki Medvedevin valtakaudellakin. (www.worldview.stratfor.com 2009).

Tutkimuksen ensimmäinen ajallinen rajausta liittyy Balkanin Jugoslavian hajoamissotien jälkeiseen aikaan. Toinen ajallinen rajausta liittyy Tsetsenian sotaan vuosina 2000-2002. Näiden rajausten merkitys on antaa kuva Venäjän messianismista aloittelevan presidentti Putin ensimmäiseltä kaudelta. Kolmas ajallinen rajausta 2008 Georgian sotaan on tutkimuksen kannalta merkityksellinen Medvedevin valtakauden vuoksi. Neljäs ajallinen rajausta sisältää meneillään olevan Ukrainan kriisin, jonka rajausta sisältää vuodet 2014-2016, viides rajausta liittyy Syyrian sisällissotaan, joka on rajattu vuosiin 2013-2018. Puheiksi pyrittiin valikoimaan sellaisia, jotka eivät olisi liian lyhyitä ja sellaisia joista ilmenisi kaikki tutkimuksen teoreettisen viitekehyksen mukaiset kategoriat.

Puheiksi tutkimuksen entisen Jugoslavian alueen kannalta valikoitui: (Excerpts from the News Conference Following the Talks with Yugoslav President Vojislav Kostunica 27.10.2000, J1¹), puheessa Putin tapaa Jugoslavian presidentti Kostunican Moskovassa. Puhe liittyy lehdistötilaisuuteen presidenttien välisten neuvottelujen tuloksista. Putin ilmaisee puheessa Venäjän ja Jugoslavian olevan historiallisesti läheisiä kumppaneita ja Venäjä tulee auttamaan Jugoslaviaa takaisin maailmankauppaan, tukemalla sen jäsenyyttä kansainvälisissä järjestöissä. Putin ottaa esille molempien maiden ortodoksisten kirkkojen päämiesten tapaamisen, joka kertoo Serbian ja Venäjän uskonnollisesta siteestä ortodoksisen uskon kautta.

Toiseksi puheeksi valikoitui Putinin puhe venäläiselle rauhanturvajoukolle Kosovossa (Speech to the Russian Military Contingent of the International Peace-Keeping Force in Kosovo, 17.6.2001, J2) Putin perustelee joukon tärkeyttä alueen vakauden kannalta Kosovossa. Puheessa tulee ilmi Balkanin alueen merkitys Venäjälle sukulaiskansojen alueena. Putin oikeuttaa

¹J1=Kronologisesti ensimmäinen Jugoslavian tilanteeseen liittyvä presidentin puhe aineistosta.

rauhanturvajoukon läsnäolon YK:n turvallisuusneuvoston päätöksellä. Putin vastustaa Kosovon irtautumispyrkimyksiä Jugoslaviasta.

Kolmannessa Jugoslavian tilanteeseen liittyvässä tekstissä: (Transcript of the Meeting with Journalists, 21.7.2001, J3) Putin luonnehtii länsimaiden kanssa käytyä keskustelua Makedonian tilanteesta hyväksi.

Ensimmäisessä Toiseen Tsetsenian sotaan liittyvässä puheessa : (Press Statement on Arrival in Grozny, 20.3.2000 T1), Putin matkaa Tsetseniaan tapaamaan siellä palvelleita sotilaita. Puheessaan Putin pitää Venäjän armeijan toimia Tsetseniassa menestyksenä. Putinin mukaan Venäjän joukot eivät lähde Tsetseeniasta, koska alue joutuisi Venäjälle hyökkäävien voimien käsiin. Toisessa samaan alueeseen liittyvässä: (Opening Remarks at a Combined Meeting on Law Enforcement and Political and Economic Settlement in the Chechen Republic, 5.7.2000, T2) – puheessa Putin on matkustanut Kaukasukselle johtamaan kokousta liittyen Tsetsenian alueen talouden ja laillisuuden järjestelyyn. Putin painottaa Venäjän velvollisuutta vastata tsetseeni-jihadistien iskuihin Tsetseniassa ja Dagestanissa. Putin kiittää venäläisiä sotilaita urhoollisuudesta taisteluissa. Puheen lopussa Putin ilmaisee paikalla olevan johtajia Tsetsenian johdosta ja muista Kaukasian Venäjään kuuluvista tasavalloista.

Kolmannessa Tsetsenian sotaan liittyvässä puheessaan: (Talking with Journalists after a Working Trip to the Chechen Republic T3, 14.4.2001), Putin vastaa Moskovassa toimittajien kysymykseen matkastaan Tsetseniaan. Putin kertoi matkan tarkoituksen liittyvän Kosovon Pihkovan laskuvarjorykmentin 6. komppanian sankarillisen taistelun vuosipäivään. Putin sanoi eräiden Venäjän joukkojen vetäytyvän Tsetseniasta. Hänen mukaansa kaikki Tsetseniassa olevat venäläiset joukot eivät vetäydy, ja niitä on mahdollista lisätä tilanteen vaatiessa. Putin otti esille hävityn ensimmäisen Tsetsenian sodan ja kehuu joukkojen varustuksen olevan nyt parempaa. Putin sanoi tavanneensa Tsetsenian johtajaksi nimitetyn Ahmat Kadyrovin, jonka kanssa hänellä oli onnistunut keskustelu Tsetsenian tilanteesta.

Toisessa Georgiaan sotaan liittyvässä puheessa: (Press Statement following Negotiations with French President Nicolas Sarkozy, 12.8.2008, G1), Medvedev kertoo Moskovassa järjestetyssä tiedotustilaisuudessa lehdistölle Ranskan presidentti Sarkozyn kanssa käymistään keskusteluista liittyen rauhanvälitykseen Georgiassa. Puheessa Medvedev ilmaisee rauhan ehdot, jotka Sarkozy välittää Georgian johdolle. Medvedev syyttää Georgiaa tulitauon

rikkomisesta ja kansanmurhasta Etelä-Ossetiassa ja Abhasiassa. Medvedev painottaa Venäjällä olevan velvollisuus puolustaa omia kansalaisiaan Etelä-Ossetian alueella. Medvedev sanoo Venäjän kunnioittavansa Georgian suvereeniteettia, mutta ei hyväksy sen toimia. Venäjän joukkoja Medvedev kutsuu rauhanturvaajiksi.

Ensimmäisessä Georgian sotaan liittyvässä puheessa: (Meeting with the President of South Ossetia Eduard Kokoity and President of Abkhazia Sergei Bagapsh, 14.8.2008, G2) Medvedev pitää Georgian tapahtumia tragediana. Hän ottaa esille Georgian hyökkäyksen vaatineen useita venäläisten rauhanturvaajien ja osseettien henkiä. Medvedevin mukaan Venäjä on valinnut tiensä osseettien ja abhaasialaisten puolustajana ja tulevan kulkemaan sitä tietä aina. Medvedev mainitsee Ranskan presidentti Sarkozyn rauhanvälittäjänä konfliktissa.

Kolmas Georgian sotaan liittyvä teksti: (Statements following Signing of the Treaties on Friendship, Cooperation and Mutual Assistance with the Republics of Abkhazia and South Ossetia, 17.9.2008, G3) Esittelee Medvedevin tapaamista Etelä-Ossetian ja Abhaasian presidenttien kanssa. Tapaamisessa allekirjoitettiin sopimus keskenäisestä ystävyydestä, yhteistyöstä ja avunannosta. Medvedev luonnehti sopimuksia historiallisiksi ja päätepisteeksi vaikealle tielle. Medvedevin mukaan sopimus on looginen kehitys Venäjän 90-luvun alussa alkaneelle tavoitteelle taata rauha ja demokraattinen kehitys Abhaasiaan ja Etelä-Ossetiaan, sekä suojella alueita Georgian agressioilta.

Neljännessä Georgian sotaan liittyvässä tekstissä: (Dmitry Medvedev presented state decorations to military servicepersons who took part in the peace enforcement operation in Georgia, 1.10.2008, G4) Medvedev palkitsee Georgian sotaan osaa ottaneita sotilaita kunniamerkein. 5 sotilasta sai Venäjän sankarin arvonimen. Tekstin mukaan Venäjän päätös ryhtyä sotaan oli oikea.

Ensimmäinen Ukrainan kriisiin liittyvä teksti (Vladimir Putin answered journalists' questions on the situation in Ukraine, 4.3.2014, U1), käsittelee Kiovassa tapahtunutta Maidanin aukion vallankumousta. Putin tuomitsi vallankumouksen laittomaksi ja asettuu valtansa menettäneen presidentti Janukovytsin puolelle. Putin ei kuitenkaan usko Janukovytsillä olevan enää poliittista tulevaisuutta ja syyttää häntä antautumisesta laittomille radikaaleille. Putin sanoi Venäjän puolustavan Ukrainan kansaa ja ymmärsi ukrainalaisten tyytymättömyyden korruptoituneessa maassa. Krimin vallanneista ”vihreistä miehistä ” Putin käyttää nimitystä ”itsepuolustusjoukot”, jotka joutuivat tarttumaan aseisiin Krimillä toimivien vaarallisten nationalistien tähden.

Toinen Ukraina kriisiin liittyvä tekstissä: (Response to a journalist's question about the peace plan in Ukraine, 22.6.2014, U2) Putin vastaili toimittajien kysymyksiin Ukrainan tulitauosta. Putin aloitti vastauksensa puhumalla Ukrainan historiasta ja vetoamalla suuriin menetyksiin, joita Ukraina koki toisessa maailmasodassa. Putin painotti, että kaikilla Ukrainan kansalaisilla on oltava samat oikeudet ja kannattaa rauhan prosessin aloittamista maassa.

Kolmas Ukrainan kriisiä käsittelevä teksti liittyy Krimin Venäjään liittämisiin: (Concert celebrating Crimea and Sevastopol's reunification with Russia, 18.3.2015, U3). Puheessa Putin painotti Krimin olleen historiallisesti venäläistä maata. Nationalismia Putin piti vaarallisena aatteena. Venäjän Putin sanoi auttavan Ukrainaa vaikean aikakauden yli.

Ensimmäinen Syyrian sisällissotaan liittyvä teksti: (Comments on the chemical weapons situation in Syria, 10.9.2013, S1) kertoi Putinin vastauksista toimittajien kysymyksiin Syyrian kemiallisista aseista. Putin tunnusti aseiden olemassaolon, mutta ei lähtenyt kovistelevaan Syyriaa tästä. Hän oli kemiallisten aseiden riisunnan kannalla Syyriassa, mutta piti ymmärrettävänä, että Syyrialalla niitä on. Hän piti Syyrian kemiallisia aseita vastavetona Israelin ydinaseille. Putin pyrki tekemään yhteistyötä Yhdysvaltojen kanssa, mutta ei halunnut Syyrian hallituksen joukkoja rankaistavan sotilaallisin iskuin.

Kolmas teksti: (Meeting with President of Syria Bashar Assad, 21.10.2015, S2) kertoo Assadin vierailusta Moskovaan. Putin vakuutti Venäjän antavan Syyrialle apua taistelussa kansainvälistä terrorismia vastaan. Putin luonnehti Syyriaa Venäjän ystäväksi ja oli huolissaan Syyriaan Venäjän muslimialueilta matkaavista jihadisteista, jotka voisivat kylvää tuhoa Venäjällä paluunsa jälkeen.

Toisessa Syyriaan sisällissotaan liittyvässä tekstissä : (Statements following Russian-Syrian talks, 17.5.2018, S3). Bashar Assad on matkustanut vierailulle Venäjälle keskustelemaan Putinin kanssa. Putin kertoo keskusteluiden koskeneen Syyrian ja Venäjän taistelua terroristeja vastaan Syyriassa. Putinin mukaan Syyrian hallituksen joukot ovat saavuttaneet menestystä ja tämän johdosta voidaan aloittaa maassa poliittinen prosessi rauhaan siirtymiseksi. Assad on aloittanut työn Syyrian uuden perustuslain muotoilemiseksi ja tätä Putin kertoo kannattavansa. Putin näkee tärkeäksi kehittää Syyrian taloutta.

2. Messianismi

2.1 Messianismi yleisesti

Lyhyesti määriteltynä messianismi tarkoittaa uskomusta, jossa tietty ryhmittymä ihmisiä uskoo olevansa Jumalan valittuja. Tähän valintaan liittyy Jumalan antama tehtävä, jonka täyttääkseen tämän ihmisryhmän on kärsittävä. Käymällä läpi tämän kärsimyksen valittu ihmisryhmä pelastaa itsensä ja muut ihmiset (Duncan 2000, 1).

Terminä messianismi on johdettu heprean kielisestä sanasta ”Messiah”, joka merkitsee ”valittua” (Duncan 2000, 6). Kaikki tunnetut maailman suuret uskontotraditiot sisältävät elementtejä messiaanisuudesta. Esimerkiksi hindulaisuus jota pidetään maailman vanhimpana uskontotraditiona sisältää opin Vishnu Jumalan inkarnaatiosta, joka saapuu ratsastaen valkoisella hevosella Sri Kalki nimisen hahmon muodossa lopettamaan Kali Yuga eli pimeyden aikakauden (www. Ismaili.net 2018).

Juutalaisuudessa messianismi tarkoittaa oppia juutalaisista Jumalan valittuna kansana. Juutalaiset odottavat messiaan syntyä edelleen keskuuteensa. Juutalainen messianismi jakaantuu universaaliin ja kansalliseen messianismiin. Universaalin messianismin mukaan juutalaiset ovat Jumalan valitsema kansa, jonka tehtävä on pelastaa muu maailma. Kansallinen messianismi keskittyy messiaan odotukseen, joka tuhoaa viholliset ja nostaa Israelin Jumalan lupaaman maan kukoistukseen. Juutalaiset eivät pidä Jeesusta messiaana kuten kristityt (Duncan 2000, 8).

Kristillisyydessä messianismi tarkoittaa Jeesuksen toimintaa maanpäällä. Evankeliumit pyrkivät esittämään Jeesuksen kuningas Daavidin jälkeläisenä, joka oikeuttaa Jeesuksen messiaanisuuden kuninkaan poikana. Raamatussa Ilmestyskirja profetoi Jeesuksen eli messiaan toista tulemistä tulevaisuudessa. Toinen tuleminen täyttää Jeesuksen vuorisaarnassa antamat lupaukset ja aloittaa Jeesuksen hallitseman 1000 vuotisen valtakunnan maanpäällä (Duncan 2000, 9).

Messianistinen ajattelutapa on esiintynyt historiassa useasti. Peter J.S Duncanin mukaan messiaanista ajattelutapaa voidaan löytää monesta eurooppalaisesta kansakunnasta (Duncan 2000, 9.) Vuonna 1648 Britanniassa parlamentin jäsen Hugh Peter kertoi uskovansa

Englannin olevan Jumalan valitsema kansakunta, joka oikeuttaa Englannin pyrkimyksen olla suurvalta. Tämän kaltainen messianistinen ajattelu voimistui 1800-luvulla brittiläisen imperiumin ollessa vahvimmillaan. Britit näkivät missiokseen levittää oma sivistyksensä ympäri maailmaa ja näin pelastaa muut kansat (Duncan 2000, 9)

Muissa länsimaissa messiaanista ajattelua on esiintynyt mm. Yhdysvalloissa, jossa se on näkynyt on näkynyt missiona puolustaa vapautta kaikkialla maailmassa. Slaavilaisista kansoista mm. puolalaiset ovat nähneet itsensä kansallisrunoilija Adam Mickiewicz sanoin Venäjän kukistettua vuoden 1831 kansannousu ”ristiinnaulittuna kansojen messiaana”. (Duncan 2000, 10).

2.2 Venäläisen messianismin alkutaival

Tämän päivän ukrainalaisia, valko-venäläisiä ja venäläisiä edeltäneet slaaviheimot perustivat ensimmäisen venäläisen valtiokokonaisuuden Kiovan Venäjän Dnepr-joen rannoille 880-luvulla. Kiovan venäläiset harjoittivat muinaista slaavien pakana uskontoa. (Kirkinen 2002, 34-38).

Samaan aikaan kristikunta oli jakaantunut lännen ja idän kirkkoiksi. Maantieteellisen sijaintinsa tähden Kiovan Venäjä oli itäisen kirkon vaikutuksen alainen. Itäisen kristikunnan valtakeskuksesta Bysantista tehtiin Kiovan Venäjälle kauppaa, jonka lomassa kristinusko saapui maahan. Ensimmäinen profeetta Eliaan kirkko rakennettiin Kiovaan vuonna 945. Vuonna 989 Kiovan Venäjä omaksui virallisesti kristinuskon, kun maan hallitsija Vladimir otti kristillisen kasteen vastaan Krimillä. (Kirkinen 2002, 40, 43-44). Vladimirin valtakauden aikana Kiovan Venäjälle syntyi huomattavaa kehitystä .Tämä näkyi mm. kansan sivistymisenä koulujen rakentamisen kautta ja maahan saatiin oma lakijärjestelmä. Kiovan Venäjä tunnustettiin ensimmäistä kertaa länessä suurvallaksi (Kirkinen 2002, 44-49).

Kiovan Venäjä hajosi 1100-luvulla hallitsevien ruhtinaiden keskinäisiin sotiin. Kristinuskolla oli tärkeä venäläisiä yhdistävä rooli. Venäläiset jakaantuivat 1100-luvulta lähtien itsenäisiin ruhtinaskuntiin, jotka kilpailivat toisiaan vastaan. Ruhtinaskunnista Novgorod oli merkittävin. 1200-luvulla Venäjän historiassa seurasi merkittävä käänne, kun Tšingis-kaanin islaminuskoiset tataarit hyökkäsivät etelästä venäläisille alueille.

Venäläisillä alueilla alkoi ns. mongolitataarien valtakausi. Venäjää mongoolitataarit hallitsivat julmilla otteilla. Venäläisiä ruhtinaita syöstiin mongolitataarien toimesta keskinäisiin sotiin. Mongolitataarit perustivat venäläisten alueille oman valtion Kultaisen-Ordan, jonka pääkaupungiksi tuli nykyisen Unkarin alueella sijainnut Sarai. Mongolitataarien vallan aikana venäläisten valtiollinen kehitys hidastui merkittävästi julman hallintotavan vuoksi. Suuria osia venäläisten asuttamista maista autioitui mongolitataarien vainojen vuoksi. Perinteisesti venäläisten vahvat yhteydet Bysanttiin katkesivat (Kirkinen 2002, 55).

Mongolitataarien ajan arvioidaan vaikuttaneen Venäjän kehitykseen suuresti, sillä vuonna 1000 Venäjän kehitys oli Länsi-Euroopan tasolla, mutta 1400-luvulla Venäjä oli jäänyt taiteiden ja tieteiden kehityksessä Länsi-Euroopasta huomattavasti jälkeen. Mongolitataarien valta 1300-luvulla nostatti venäläisiä yhteen kokoavaa kansallistunnetta. Läntisen kristinuskon omaksunut Liettua aloitti myöskin vihollisuudet venäläisiä alueita vastaan (Kirkinen 2002, 56).

Moskovan ruhtinaskunta kukisti mongolitataarit Kulikovon taistelussa vuonna 1380 . Taistelu antoi sysäyksen prosessille, jonka kautta venäläiset vapautuivat mongolitataarien vallan alta lopullisesti. 1300-luvulla venäläinen kulttuurielämä ja tiede alkoi elpyä. Moskovan hallisija Iivana IV kukisti mongolitataarit lopullisesti 1552 Kazanin valtauksessa (Kirkinen 2002, 88).

Islaminuskoisten mongolitataarien valta venäläisillä alueilla oli käännekohta venäläisen identiteetin määrittymisessä. Venäläiset näkivät islaminuskoiset ”toisina”. Venäläistä identiteettiä määritettiin nyt islaminuskoisten kautta – venäläisyys oli kaikkea muuta kuin islam. Toisaalta katolisten liettualaisten Venäjälle tunkeutumisen tuloksena myös länsi nähtiin Venäjästä erillisenä vyöhykkeenä. Vuonna 1453 Bysantin pääkaupunki Konstantinopoli jäi turkkilaisten vallan alle. Venäläisten keskuuteen levisi ajatus, että kristikunnan pääkaupunki joutui islaminuskoisten turkkilaisten alle syntiensä tähden. Venäjälle periytyi tämän vuoksi missio koko kristikunnan johtajana. Venäläisten mielestä kristillinen usko oli säilynyt Venäjällä puhtaimpana. Venäläinen messianismi näkyi ensin kolmannen Rooman oppina. Kaksi suurta kristillistä valtakuntaa Rooma ja Bysantti kaatuivat ja nyt kolmantena Roomana olisi Venäjä. Toinen venäläiseen messianismiin vaikuttanut tapahtuma oli mongolitataarien valloitukset Venäjällä. Tuo aika nähtiin Venäjällä messiaan kärsimyksenä, joka uhraten itsensä pelasti koko muun kristikunnan. Länsi-Euroopan nähtiin

olevan tästä velkaa Venäjälle. Tulevaisuudessa Venäjän missiona oli pitää huolta siitä, että islaminuskaiset eivät enää valloittaisi kristillisiä maita. Venäjän missioon kuului myös lännen sivistäminen pois katolisen kristinuskon näivettämästä kulttuurista. 1400-luvulta kolmannen Rooman ajatuksesta lähtien messiaanisuus on ollut jatkuva prosessi läpi Venäjän historian aina nykypäivään asti (Duncan 2000, 10-12).

2.3 Slavofiilit

Moskovan ruhtinaskunta kasvoi Moskovan Venäjäksi vuonna 1547. Moskovan Venäjän aikana alue levittäytyi Siperian läpi Tyynelle merelle. Kolmannen Rooman ajatus oli hyödyllinen Moskovan Venäjän valtapolitiikkaa harjoittaville tsaareille. Moskovan Venäjän asema Venäjän valtakeskuksena jatkui Pietari Suuren aikaan 1700-luvulle. Pietari Suuri aloitti uudistuksiansa myötä uuden Venäjän imperiumin, joka merkitsi Moskovalle asemansa menetystä Venäjän keskuksena. Pääkaupunki siirtyi Pietariin ja kolmannen Rooman ajatus siirrettiin sivuun. Pietari Suuri otti esimerkkiä lännestä ja venäläinen messianismi katosi Venäjän politiikasta (Kirkinen 2002, 132-137).

Pietarin Suuren länsimieliset uudistukset eivät miellyttäneet kaikkia piirejä Venäjällä. Ortodoksisen kirkon asioiden hoidossa Pietari Suuri otti mallia protestanttisista maista. Hän pienensi perinteisesti vaikutusvaltaisen ortodoksisen kirkon valtaa maassa. Pietari Suuren ideologiassa ei myöskään enää Bysantin romahdusta pidetty Jumalan rangaistuksena (Kirkinen 2002, 132-137).

Vanhauskoisten protestiliike näki Pietari Suuren anti-Kristuksena. Pietari Suuri pyrki suhtautumaan liberaalisti uskonnollisia vähemmistöjä kohtaan, mutta tämä ei auttanut häntä luomaan suhteita vanhauskoisiin. Pietari Suuren aikakausi aloitti Venäjällä uudenlaisen identiteetin pohdinnan Venäjän asemasta Euroopassa (Kirkinen 2002, 132-137).

Tämän pohdinnan tuotteena syntyi venäläiseen messianismiin lukeutuva slavofiilien ryhmä 1800-luvun alun Moskovassa. Slavofiilien mukaan ihmisjärki on epävarma ja ainoastaan usko Jumalaan antaa todellisen turvan. Lännestä Venäjälle virtaama rationaalinen ajattelu oli tuhoava Venäjän. Venäjän ei tulisi slavofiilien mukaan mennä lännen tielle vaan seurata omaa ortodoksista uskoa, joka on ainoa puhdas kristinuskon muoto. Slavofiilien muita arvoja olivat käsitys venäläisistä rauhaa rakastavina ja perhearvoisina ihmisinä, vastoin

länsieurooppalaisia jotka nähtiin individualisteina ja sotalaisina katolisina. Venäläinen elämäntapa oli slavofiilien mukaan ainutlaatuista ja sillä olisi paljon annettavaa koko maailman kulttuurille (Duncan 2000, 22).

Slavofiilien aatteen ensimmäiset merkit näkyivät Nikolai I valtakaudella vuosina 1825-1855. Aatteella oli monia eri suuntauksia ja kaikille niille yhteistä oli näkemys Venäjän ainutlaatuisuudesta maailmassa. Nikolai I ja slavofiilit jakoivat useita samankaltaisia ajatuksia. Hallitsijana Nikolai I pelkäsi länsimaisten vaikutteiden haitallista vaikutusta, joka johtaisi lopulta vallankumoukseen. Nikolai I kannattamaa aatetta kutsuttiin sanalla *narodnost*, joka voidaan suomentaa *viralliseksi kansallisuusaatteeksi*. Keskeistä *narodnostille* oli usko kolmeen peruspilariin: ortodoksisuuteen, autokratiaan ja kansallisuusaatteeseen (Duncan 2000, 19).

Slavofiilit jakoivat nämä samat peruspilarit *narodnostin* kanssa. Molemmat aatteet kokivat länsimaalaisen liberalismiin ja sosialismin vihollisikseen. Slavofiilit näkivät Pietari Suuren Venäjän länsimaistamisen haitallisena, kun taas *narodnost* suhtautui siihen suopeammin. Slavofiileille oli ominaista ihannoida vanhaa Moskovaa Venäjän aikaista valtakautta ja pitää Moskovaa kolmantena Roomana, josta Pietari Suuri valtakaudellaan virallisessa valtion ideologiassa luopui. *Narodnostit* jakaantuivat kahteen eri suuntaukseen: dynaamiseen ja nationalistiseen. Nationalistinen suuntaus oli lähempänä slavofiilien ajatuksia (Duncan 2000, 18).

Ensimmäisiä *Narodnostien* kirjailijoita olivat Pushkin ja Gogol. Etenkin Pushkin kannatti voimakasta nationalismia. Esimerkiksi vuonna 1831, kun tsaarin armeija kukisti Puolan kapinan, Venäjä joutui vastalauseiden kohteeksi eurooppalaisissa piireissä. Pushkin asettui puolustamaan Venäjää ja piti kapinan kukistamista taisteluna estää venäläisten orjuutus. Gogol kirjoitti syvästä venäläisestä ortodoksiasta ja piti Venäjän kirkkoa vastauksena kaikkiin maailman ongelmiin. Hänen mukaansa Venäjän ortodoksinen kirkko on ”venäläisen sielun” ilmentymä ja venäläiset olivat Jumalan valittu kansa (Duncan 2000, 21).

Slavofiilit eivät olleet organisoituja ja useiden eri slavofiilisten kirjailijoiden ajatukset vaihtelivat riippuen kirjailijasta. Ominaista näille kirjailijoille oli, että he olivat korkealle koulutettuja ja perheistä, joissa kannatettiin perinteisiä venäläisiä arvoja. Useat 1800-luvun slavofiilit olivat kotoisin Moskovasta, jossa oli tuona ajanjaksona hyvin länsivastainen

ilmapiiri. Yli puolet Moskovian tuon ajan väestöstä kannatti vanhauskoista ortodoksiaa, joka oli aatteeltaan länsivastainen (Duncan 2000, 22).

Yksi vaikuttavammista slavofiileistä oli kirjailija Aleksei Khomiakov. Khomiakov oli saanut erittäin ortodoksisen kasvatuksen ja vuonna 1829 hän aloitti tuontantonsa kirjoittamalla runoja Venäjän johtoasemasta slaavien keskuudessa ja Jumalan antamasta missiosta Venäjälle. Khomiakov loi teologisen käsitteen *sobornost*, joka merkitsee ”yhtenäisyyttä” kristittyjen keskuudessa. Tämä ”yhtenäisyys” voi vain tapahtua Venäjän ortodoksisen kirkon avulla. Länsimaiset kristilliset kirkot olivat Khomiakovin kritiikin kohteena. Etenkin hänen kirjoittamassaan esseessä ”On Humboldt” hän syytti roomalaiskatolisuutta rationalistisesta lakiuskosta. Roomalaiskatolinen usko oli Khomiakovin mukaan yksipuoleista, jonka johdosta syntyi protestanttisuus. Khomiakovin mukaan, myös muut lännessä syntyneet filosofiat, kuten sosialismi ja kommunismi tulevat häviämään uskontojen vaikutuksesta. Ainoa oikea aate oli hänen mukaansa venäläinen ortodoksisuus. Venäjän ortodoksinen kirkko oli Khomiakovin mukaan liian läheisessä suhteessa valtion kanssa, jonka johdosta kirkko oli menettänyt hengellisen itsenäisyytensä. Kirkkoa ja valtiota kohtaan esitetyn kritiikin vuoksi hän ei saanut elinaikanaan julkaista teologisia töitään kotimaassaan. Kritiikistään huolimatta hän tunnusti lännen saaneen aikaan historiassa hyvää maailmalle, mutta tämä aikakausi oli tullut loppuun, joten Venäjän pyhä tehtävä on pelastaa länsi (Duncan 2000, 25).

Krimin sota vuosina 1853-1856 aloitti slavofiilien puheet lopullisesta taistelusta, jossa Venäjä voittaisi lopulta osmanien valtakunnan ja palauttaisi Konstantinopolin kristikunnan pääkaupungiksi. Kuvaukset sodasta saivat eskatologisia taistelun vivahteita, jossa Venäjä vihdoinkin kukistaisi lännen vallan. Sota aloitti myös puheet suuren slaavilaisen federaation perustamisesta, jonka suojelina Venäjä tulevaisuudessa toimisi (Duncan 2000, 25).

Slavofiilit eivät koskaan yrittäneet kumota tsaarin valtaa, vaikka ajatuksissaan he suhtautuivat siihen kriittisesti. Nikolai I kuolema ja Aleksanteri III noustua valtaan vuonna 1855 nousivat toiveet sananvapauden laajentumisesta slavofiilien keskuudessa. Slavofiilit kehittivätkin tämän seurauksena uusiin suuntauksiin säilyttäen ytimenä venäläisen

messiaanisuuden. Monet näistä slavofiilien suuntauksista olivat tsaarin hyväksymiä. Aleksanteri III valtakausi tarkoitti slavofiileille entistä näkyvämpää asemaa yhteiskunnassa. Slavofiili Konstantin Aksakov aloitti vaatimukset sananvapauden palauttamiseksi kansalle samankaltaiseen tilaan, joka vallitsi ennen Pietari Suuren valtakautta. Sananvapauden palauttaminen ei kuitenkaan tarkoittanut Aksakovin mukaan autokratian kaatumista Venäjällä. Vaatimukset saivat Venäjän hallinnosta vastakaikua ja näin muutamat slavofiilien julkaisut kykenivät julkiseen levitykseen (Duncan 2000, 30).

Slavofiilien riveissä esiintyi ajatuksia pan-slavismista, eli kaikkien slaavien kuulumisesta Venäjän johtamaan yhteisöön. Vuonna 1858 Aksakov oli yksi panslavismia seuraavan slaavilaisten avustamiskomitean perustajajäsenistä, joka oli tarkoitettu avustamaan osmanien imperiumin alueella asuvia ortodokseja. Aksakov näki maailman slaavien vapautuksen Venäjän tehtävänä. Vuonna 1867 slaavilaisten avustuskomitea oli levittänyt toimintaansa Moskovasta Pietariin ja Odessaan, mutta oli silti yhä suhteellisen pieni toimija. Slavofiileistä lähtenyt pan-slavismi muuntautui hengellisestä liikkeestä poliittiseksi (Duncan 2000, 32). Panslavismi erosi vanhasta slavofiilien opista näkemällä slaavilaisen yhteisön rodullisena, ei uskonnollisena ryhmänä. Panslavistit vaativat Venäjää puolustamaan muita slaavikansoja Euroopassa. Aleksanteri II:sen valtakaudella vuosina 1855- 1881 panslavistit saivat vaatimuksiaan läpi ja Venäjä julisti sodan Turkille vuonna 1877. Slavofiilit näkivät Pietari Suuren aidon venäläisyyden tuhoajana. Slavofiilien vastakohtana olivat länsimieliset zapadnikit. He eivät olleet yhtenäinen ryhmä ja heitä yhdisti ainoastaan slavofiilien oppien vastustaminen. Zapadnikit pitivät slavofiilejä utopistisina ja taikauskoisina (Kirkinen 2002, 222-224)

Eräs maininnan arvoinen zapadnikki oli Aleksandr Herzen 1812-1870. Häntä pidetään venäläisen sosialismin luoja. Hänen mukaansa Venäjän tuli kehittyä sekulaarisesti ja ottaa mallia lännestä, joka oli Venäjää kehittyneempi. Hän ajoi luonnotieteellisen koulutuksen lisäämistä yliopistoissa ja kannatti naisten koulutusta. Filosofiansa hän korosti ajattelun ja teorian yhteyttä. Maaorjien asian Herzen otti omakseen ja hänen toimensa johtivat maaorjuuden loppumiseen vuonna 1861. Slavofiilien isänmaallisuuteen hän suhtautui ihailevasti, mutta ei kokenut sen auttavan köyhää talonpoikaissäestöä. Hänen mielestään Venäjän tuli siirtyä suoraan sosialismiin jättäen välistä kapitalistisen vaiheen.

Lopulta venäläisten slavofiilien ajama nationalismi johti Venäjän vetäytymiseen itseensä. 1900-luvulla venäläinen identiteetti muuttui taas bolsevikkien ryhmittymän noustessa valtaan Vladimir Leninin johdolla (Duncan 2000, 55)

2.4 Eurasianismi

1800-luvulla kehittynyt eurasianismi on eräs vahva venäläisen messianisuuden suuntaus. Kuten messiaanisuudelle on ominaista, eurasianismi sisältää vahvan kansallismielisen ajattelutavan. Se on länsivastainen ja korostaa venäläistä imperialismia. Eurasianistit haluavat Venäjän suuntautuvan pois korruptoituneesta lännestä ja kehittävän suhteitaan Euraasiaan. Eurasianisti Jotr Saviskin (1895-1965), mukaisessa eurasianismissä korostetaan Euraasian erityisyyttä ja pyritään lopettamaan riippuvuus lännestä, lisäksi sotilaallisen voiman kehittäminen on tärkeää Venäjälle. Venäjän tulisi valloittaa alueita ajatussuuntauksen mukaan Intian valtameren rannalta, jotta Venäjä saisi sataman ”lämpimän meren rantaan” . Satamien tärkeyden korostaminen on edelleen osa Venäjän geostrategiaa (Vapaasana.net 2002).

Eurasianismin erikoisuus venäläisten messianismien joukossa on sen suhde mongoleihin. Perinteinen venäläinen messianismi suhtautuu mongoleihin raakoina valloittajina, joita vastaan Venäjällä on velvollisuus taistella. Eurasianistit pitävät mongoleiden valloituksia arvossa, koska niiden johdosta Euraasiaan syntyi imperiumi. Venäjä oli tämän mongolien imperiumin perinteen jatkaja. Venäjän tehtävää täydentää sen ortodoksinen usko, joka antaa Venäjälle johtoaseman Euraasian uskontojen keskuudessa. Euraasialaisen ajatussuuntauksen toinen teoreetikko Aleksandr Trubetskoi (1890- 1938), suhtautui kommunismin vallankumoukseen negatiivisesti ja syytti sitä Aleksanteri Suuren länsimielistä politiikkaa. Myöhemmin Trubetskoi huomasi kommunismin olevan hyvä ase länsimaita vastaan. Hän itse luonnehti kommunismia ”välttämättömäksi pahaksi, jonka avulla maailma voidaan vapauttaa roomalais-saksalaisen kulttuurin petomaisesta otteesta (Vapaasana.net 2002).

Eurasianistit yrittävät käännäyttää Neuvostoliittolaisia diplomaatteja seuraamaan aatettaan ulkomailla. Neuvostoliiton tiedustelu pyrki tätä vastoin vaikuttamaan eurasianisteihin, jotka olivat siirtyneet Venäjältä länteen ja saivat sen tuloksena monet eurasianistit ajamaan asioita Kremlille mieleisellä tavalla. Edelleen nykypäivänä monet

länsieurooppalaiset poliittiset liikkeet omaavat sympatioita eurasianismia kohtaan. Eurasianismi säilyi elinvoimaisena jopa 1960-luvun Neuvostoliitossa, joka tuomitsi virallisella tasolla eurasianismiin kuuluvat geopolittiset tavoitteet imperialismiin. Eräs tämän ajan eurasianisteista oli Historioitsija Lev Gumilov, jonka teoriat ottivat vaikutteita fasismista. Gumilovin teesien mukaan kaikilla suurilla kansakunnilla oli nousun aikakausi, jonka jälkeen ne tuhoutuivat ja taantuivat rappioaikakauteen. Hänen mukaansa länsi oli ajautumassa rappioonsa, kun Venäjä oli puhkeamassa kukoistukseensa (Vapaasana.net 2002).

2.5 Neuvostoliitto ja messianismi

Lenin halusi kaikkien maailman työläisten yhdistyvän kapitalismia vastaan. Lenin yritti tukahduttaa venäläisen nationalismin, koska pelkäsi sen aiheuttavan nationalistisen vastareaktion Neuvostoliiton muissa kansoissa. Messianismin näkökulmasta kansainvälinen kärsinyt työväenluokka edusti messiasta. Leniniä seuraavista ryhmistä näkyvimmin messianismia edusti Vasemmistolais-sosialistinen vallankumousryhmä, joka näky lokakuun vallankumouksen messiaan lunastustekona. Venäjän kärsimykset ensimmäisessä maailman sodassa edusti heille messiaan kärsimyksiä. Ryhmä odotti venäläisen työväenluokan vallankumouksen leviävän Eurooppaan ja pettyivät Lenin tekemään rauhansopimukseen Saksan kanssa. Tätä ryhmä ei antanut anteeksi, vaan lopetti Leninin seuraamisen. Pettymys Leniniin ajoi tämän messianistisesti ajattelevan ryhmän terroritekoihin, joilla se pyrki provosoimaan sotaa uudelleen Saksaa vastaan (Duncan 2000, 48-58).

Leninin perustama Neuvostoliitto koostui autonomisista neuvostotasavalloista. Kommunistinen puolue johti Neuvostoliittoa Moskovasta käsin – neuvostotasavallat saivat päättää tiettyyn rajaan asti omista asioistaan, mutta suuret avainasemassa olevat päätökset tehtiin Moskovassa (Duncan 2000, 48-61).

Myös Lenin ajatuksista oli havaittavissa venäläinen messianismi: työläisten maailman laajuinen vallankumous syntyy Venäjällä ja Venäjän tehtävä on toimia kommunistisena mallina muille kansoille. Kolmannen Rooman ajatusmalli näkyi pääkaupungin vaihdossa jälleen Pietarista Moskovaan. Pääkaupungin siirto symboloi Pietari Suuren ajan lopullista loppumista. Ortodoksinen kirkko perusti jälleen lakkautetun Moskovan patriarkaatin vuonna 1917. Lenin bolsevikit joutuivat valtaan noustakseen käymään sisällissodan valkoisia

joukkoja vastaan vuosina 1918-1920. Bolševikit mobilisoivat joukkojaan käyttämällä venäläisten kansallistunnetta hyväkseen. (Duncan 2000, 55)

Stalinin kaudella vuosi 1934 teki muutoksen Leninin oppiin etniset rajat ylittävästä työläisten vallankumouksesta. Venäläistä kansallistunnetta nostattiin kommunistisen puolueen tuella. Tämän kaltainen neuvosto-nationalismi sisälsi elementtejä venäläisestä etnisestä nationalismista. Tämä näkyi Moskovon ruhtinaskunnan sotilaallisten saavutusten ihannointina. Tämän tarkoituksena oli tehdä venäläisyydestä koko Neuvostoliiton herrakansa, joka piti koossa suurta monikansallista kokonaisuutta. Venäläisen kansallistunteen käytölle tuli tarvetta toisen maailman sodan aikana, jolloin Stalin julisti joukoilleen, että he taistelevat suurten venäläisten esi-isien, kuten Alexander Nevskyn, Dimitri Dosnkoyn ja Kuzma Minin kunniaksi (Duncan 2000, 55).

Stalinin voittaessa toisen maailman sodan, venäläisten asema Neuvostoliiton herrakansana vakiintui. Venäjän sotilaalliset ansiot koko ihmiskunnan hyväksi tulivat osaksi sodan jälkeistä venäläistä messianismia. Voitto natseista oli osa suurten voittojen sarjaa, joka alkoi muinoin tataarien kukistamisesta. Länsimaiden nähtiin olevan velkaa venäläisille. Stalin näki venäjän ortodoksisen kirkon hyödyllisenä ja palautti sille toisen maailman sodan aikana laillisen aseman toimia. Ortodoksisen kirkon oppi Moskovasta kolmantena Roomana oli myös Stalinille hyödyllinen. Ortodoksinen kirkko kykeni tekemään Stalinista Jumalan valitun edustajan maanpäälle (Duncan 2000, 66).

Stalinin kuollessa vuonna 1953, valtaan nousi Nikita Hrutsov. Stalinin vallan aikana venäläinen messianismi oli levinnyt vahvasti neuvostokansan keskuuteen. Hrutsov ei halunnut jatkaa Stalinin ajattelua, vaan pyrki palauttamaan Leninin ajatuksen Neuvostoliitosta, joka ei tunne etnisiä rajoja. Neuvostotasavallat saivat takaisin Stalinin aikana menetettyjä oikeuksiaan toimia autonomisesti. Hrutsovin uudistukset näkyivät Stalinin ajan kirkon oikeuksien alasajona. (Duncan 2000, 62-68).

2.6 Messianismi Venäjän federaatiossa

Mihail Gorbatsov nousi valtaan vuonna 1985. Hänen valtakautensa johti Neuvostoliiton hajoamiseen. Tämä tarkoitti uutta nousukautta venäläiselle kulttuurille ilman kommunistisen valtion seurantaa. Neuvostoliiton seuraaja valtion Venäjän federaation oli aika löytää itselleen

missio, jota etsittiin venäläisestä historiasta. 1800-luvun slavofiilinen ajattelutapa nosti jälleen kannatustaan. Venäjä pyrki näkemään itsensä nimenomaan euraasialaisena mahtina. Venäjän 1990-luku presidentti Boris Jeltsinin alaisuudessa oli kapitalismin leviämisen aikaa Venäjällä. Toisaalta venäläiset odottivat länsimaista elintasoja, mutta pelkäsivät oman identiteettinsä menettämistä (Duncan 2000, 25-26).

Vuoden 2000 jälkeen valtaan noussut presidentti Vladimir Putinin oli päättänyt Venäjän identiteetin kehityssuunnan. Tästä huolimatta Venäjän politiikassa on Putinin kausilla ollut näkemyseroja venäläisestä nationalismista ja missiosta: eräät piirit Venäjällä kannattavat vahvaa Putinin tavoittelemaa geopolittista Venäjää ja toiset piirit ammentaisivat Venäjän mission sen kulttuurista. Putin tunnusti suoraan tavoitteensa tehdä Venäjästä jälleen geopolittinen suurvalta nimittämällä Neuvostoliiton hajoamista suurimmaksi geopolittiseksi katastrofiksi historiassa. Vuonna 1999 valtaan noussut Putin harjoitti aluksi läheistä politiikkaa lännen kanssa taistelussa kansainvälistä terrorismia vastaan. Kuitenkin tapahtumat, kuten Irakin 2003 sota ja presidentti Medvedin kaudella vuonna 2008 tapahtunut Georgian sota viilensivät välit kylmänsodan kaltaiseen tilaan (Mäkelä 2015, 18-22).

Putinin politiikassa lännestä on luotu viholliskuva, jossa on tärkeä rooli Putinin poliittisessa retoriikassa. Vuonna 2013 Putinin hallinto määritteli Venäjän valtion missioksi maailmassa demokratian ylläpidon. Sisäpolitiikassa Putin on ottanut vallan alueilta takaisin keskushallinnolle Moskovaan. Putin on pyrkinyt ajamaan kaikki omaa hallintoaan vastustustavat ideologiat ahtaalle (Mäkelä 2015, 19-20).

Putinin toimista varsinkin Ukrainaan liittyvät toimenpiteet näyttävät Putinin ajattelun olevan linjassa messiaanisen eurasianismin kanssa. Putin on lähestynyt mm. talouspoliittisesti itää ja vastakkainasetellut Venäjää lännen kanssa (Mäkelä 2015, 20-24).

Putinin noustua valtaan vuonna 2000 eurasianistinen ajattelu koki uuden nousun, kun Putin pyrki löytämään Neuvostoimperiumin romahtamisesta toipuvalle maalle kantavaa aatetta. Aleksandr Dugin s. 1962 perusti vuonna 2001 eurasianistisen liikkeen, joka asettui tukemaan Putinia. Dugin hahmotti liikkeen tavoitteeksi eurasianistisen imperiumin, jota johtaisi Venäjä. Duginilla on kannattajia paljon amerikalaisvastaisissa liikkeissä. Länsi-Euroopassa äärioikeistolaiset ryhmittymät Belgiassa, Ranskassa, Italiassa ja Itävallassa

ihailevat häntä. Duginille on ominaista sodan mystifointi, jonka ajatuksen hän on lainannut fasistisesta estetiikasta (Vapaasana.net 2002).

Vuonna 1997 valmistuneessa teoksessaan ”Geopolitiikan periaatteet” Dugin analysoi geopoliittisia teorioita. Teos nostattaa mielialaa islamia vastaan. Muita vihollisia Duginille ovat Balttia, Turkki, Puola ja muut Venäjän rajoilla olevat valtiot. Päävihollinen Duginille on Yhdysvallat. Serbian tukeminen on Duginille tärkeää. Modernisaatiota Dugin pitää juutalaisten juonena Venäjää vastaan. Maailman historiassa on hänen mukaansa kyse Venäjän ja atlantisten suurvaltojen tuhatvuotisesta taistelusta. Venäjän alueen hän näkee kolmessa tasossa. Ensimmäisessä tasossa ovat kaikki itse venäläisten asuttamat alueet. Varsinainen Venäjä on Duginin mukaan Venäjän federaation alue. Kolmas taso on Venäjän imperiumi, johon kuuluu koko Itä-Eurooppa (Vapaasana.net 2002).

Dugin tukee vahvasti Putinin valtaa ja vaati hänelle uskollisuutta kirjoituksissaan. Venäjää voi hänen mielestään johtaa vain voimakas johtaja. Duginin liikkeeseen on otettu mukaan muiden uskontojen edustajia, jotta sen maineesta ei tulisi muita uskontoja halveksuva. Venäjällä vaikutusvaltainen mufti Talgut Tadzhuiddin ja rabbi Avram Shmulevitsh ovat liikkeen näkyviä jäseniä. Duginin tavoite on nostattaa kaikki uskontokunnat Yhdysvaltojen vastaiseen taisteluun. Länsi-euroopassa toimiva amerikalaisvastainen Synergon-verkosto antaa tukensa Duginin eurasianistiselle liikkeelle. Dugin saarnaa Venäjän mission olevan tuhota atlantiset ”merivallat” Yhdysvallat ja Britannia, jotka edustavat saatanaa (Vapaasana.net 2002).

2.7 Teoriaohjaava sisällönanalyysi

Venäjän presidentin puheet analysoitiin tässä tutkimuksessa teoriaohjaavana sisällönanalyysinä. Sisällönanalyysi on tekstintutkimuksen perusmenetelmä. Tutkimuksessa teoriaohjaava sisällönanalyysi voi olla teoreettinen viitekehys tai koko tutkimuksen toteuttava analyysiväline (Tuomi;Sarajärvi 2002, 133).

Aineistolähtöisessä sisällönanalyysissä teoria nousee aineistosta, joka tarkoittaa induktiivista päättelyä. Tällöin päättelyn suunta on yksittäisestä yleiseen. Teorialähtöisessä sisällönanalyysissä teoria tiedetään valmiiksi. Tästä päättelystä käytetään nimeä deduktiivinen päättely ja sen suunta on yleisestä yksityiseen. Kolmas eli tässä tutkimuksessa

käytettävä sisällönanalyysin muoto on teoriaohjaava. Teoriaohjaavassa sisällönanalyysissä valmiiksi tiedetty teoria ohjaa analyysia, tällaista kutsutaan abduktiiviseksi päättelyksi. (Tuomi;Sarajärvi 2002, 133).

Tässä tutkimuksessa ohjaavana teoriana toimi Venäläinen messianismi. Se on syntynsä jälkeen näyttäytynyt eri tavoin riippuen aikakausien hallintomallista ja hallitsijoista. Venäläiselle messianismille on kuitenkin erotettavissa aikakaudesta toiseen säilyneet elementit. Se on aina suuntautunut jotakin vastaan, sillä on aina ollut liittolaiset tai ryhmittymät joita se eri motiiveista käsin puolustaa ja sillä on aina ollut tavoitteena mission suorittaminen.

Tutkimuksen ohjaava teoria nousi aikaisemmista messianismin historiaa kuvaavista luvuista. Sen avulla rakentui kolme eri kategoriaa: A) Messiaan seurakunta – sisältää sellaiset kohdat aineistosta, joissa ilmenee kenen puolesta Venäjä toteuttaa missiotaan. B) Messiaan viholliset – sisältäen kohdat aineistosta, joita vastaan Venäjä taistelee C) Messiaan missio – sisälsi sellaiset aineiston kohdat, joista ilmeni Venäjän toiminta missionsa toteuttamiseksi. Aineiston tekstin jaettiin näihin kategorioihin, jonka jälkeen ne analysoitiin lähdekirjallisuuden avulla. Tämän jälkeen niistä tehtiin johtopäätös.

3. Entinen Jugoslavian alue

3.1 Monikulttuurinen Jugoslavia syntyy

Tutkimuksen ajalliseen rajaukseen sisältyi entisen Jugoslavian alueen jälleenrakennuksen aika, jolloin Bosniassa ja Kosovossa palveli kansainvälisiä rauhanturvajoukkoja. Venäjän ja Naton yhteinen tavoite oli rauhan takaaminen, mutta toimintaa häiritsivät erimielisyydet esim. serbien roolista Jugoslavian hajoamissodissa (BBC 1999.)

Jugoslavian valtion katsotaan syntyneeksi Balkanille vuonna 1918 ensimmäisen maailmansodan seurauksena. Vuosien 1918-1945 valtio tunnettiin nimellä Serbien, kroaattien ja sloveenien kuningaskunta. Vuosina 1945-2003 valtiosta käytettiin nimeä Jugoslavia (Kullaa 2011, 230). Venäjällä heräsi panslavismin syntyessä 1800-luvulla kiinnostus Balkanin slaavikansoihin. Erityisesti venäläiset tukivat alueen ortodoksisia slaaveja, jotka olivat pääosin serbejä. Panslavistisen ajattelu merkitsee Venäjän missiosta suojella muita slaaveja Venäjän ulkopuolella.

Tämä ajattelu hyödytti Venäjän tsaareja suurvaltapolitiikan oikeutuksena. Osmanien valtakunnan alueella sijaitsevaa Serbiaa kannatti tukea slaavilaisessa hengessä ja varmistaa näin Venäjän etujen toteutuminen alueella. Tosiasiassa Venäjä sai strategista vaikutusvaltaa alueella ja lisäsi näin vaikutusvaltaansa maailmanpolitiikassa. Venäjän tuella Serbia sai ensin autonomisen aseman osmanien valtakunnan sisällä. Vuosina 1877-1878 Venäjän ja osmanien valtakunnan välisen sodan seurauksena Serbia itsenäistyi. Serbejä asui silti ympäri Balkania ja kaikkien serbien asuinalue ei ulottunut Serbian valtion sisään. Esimerkiksi Itävalta-Unkarin alaisuudessa olevat Bosnian serbit eivät olleet tyytyväisiä osaansa vieraan vallan alaisuudessa. Ensimmäinen maailmansota sai alkunsa, kun serbinationalisti Gavrilo Princip ampui Itävalta-Unkarin hallitsijan Frans Ferdinandin Sarajevossa. Ympärysvaltoihin kuuluva Venäjä tuki sotatoimissaan Serbiaa (Aghayev 2010, 5-6).

Vuonna 1918 perustetussa Serbian, kroaattien ja sloveenien kuningaskunnassa Balkanin Serbian ulkopuoliset serbit pääsivät vihdoinkin Serbian valtioyhteyden sisään. Valtion tarkoitus oli tehdä Balkanin slaavit voimakkaammiksi liittymällä yhteen, mutta kuningaskuntaa kritisoitiin muiden slaavien toimesta liian serbijohtoisena. Tämä aiheutti rajuja protesteja kroaattien keskuudessa (Kullaa 2011, 200-202).

Toinen maailman sota toi natsi-Saksan miehityksen kuningaskuntaan. Natsien alaisuudessa slaavien kuningaskunta hajotettiin osiin. Kroaateille annettiin nimellinen itsenäisyys. Natsien alaisessa Kroatiassa vallan sai fasistinen ustasa-liike, joka syyllistyi serbien joukkomurhiin (Kullaa 2011, 203-204).

Serbejä taisteli kansallismielisen kuningaskuntaa tukevan cetnikkien liikkeen alaisuudessa. Cetnikit taistelivat ustasaa ja natsi-joukkoja vastaan. Jugoslavian kommunistit järjestäytyivät partisaanien armeijaksi komentaja Josip Titon alaisuudessa. Myös partisaanit sotivat kaikkia muita osapuolia vastaan ja saivat tukea länsiliittoutuneilta. Partisaanien joukot erottuivat muista koostumalla kaikista alueen slaaveista. Lopulta natsi-Saksan kukistuessa partisaanit voittivat taistelun Jugoslaviasta ja sosialistinen Jugoslavian valtio perustettiin vuonna 1945 (Kullaa 2011, 218-220). Jugoslaviassa valtaa pitivät sodan jälkeen kommunistit, mutta se pysyi etäällä Neuvostoliiton johtamasta itäbloikista. Jugoslavia ei koskaan liittynyt Varsovan liiton jäseneksi (Kullaa 2011, 230).

Uusi etnisille ristiriidoille altis Jugoslavia pysyi yhtenäisenä Titon johdossa. Sosialistisessa Jugoslaviassa Serbialla oli entistä vaatimattomampi asema. Tito kiinnitti

huomionsa etnisten ristiriitojen välttämiseksi niille alttiissa valtiossa. Hallinto pyrki valistamaan Jugoslaviaa sosialistisella ideologialla slaavien yhteisestä Jugoslaviasta. 1980-luvulla Titon aikaiset Jugoslavian yhtenäisyyden ideologiaa kannattavat kommunistit alkoivat ikääntyä. Lopulta Titon kuollessa Jugoslavian yhtenäisyyttä ajava ideologia sammui. Tämän tuloksena Jugoslavian etnisiin rajoihin perustuvat osatasavallat alkoivat riitaantua. Eri etniset ryhmät muistivat historiassa kärsimänsä vääryydet, etenkin toisen maailmansodan etniset puhdistukset olivat edelleen muistissa (Kullaa 2011, 241-245).

Vuonna 1991 Kroatia julistautui itsenäiseksi, tämä johti lopulta serbien käsiin jääneen Jugoslavian armeijan hyökkäykseen Kroatian alueelle. Serbien motiivina pitää Kroatia osana Jugoslaviaa oli Kroatian alueella asuvat suuret serbialueet. Kroatian itsenäisyysotana tunnetussa konfliktissa kuoli 16000 kroaattia. Kuolleiden serbien määrää ei ole tilastoitu, mutta sen arvioidaan olevan sama kroaattien kanssa. Sodassa Kroatia haki tukea lännestä ja Serbia Venäjästä (Kullaa 2011, 241-245). Kroatia hyötyi suuresti katolisen maailman aseista ja sota päättyi sotilaallisesti vahvistuneen Kroatian itsenäistymiseen vuonna 1995. Sodan lopputuloksena 160000 Krajinan alueen serbiä joutui jättämään kotinsa Kroatiaan ja pakenemaan Serbian puolelle. Paikalleen jääneet serbivanhukset joutuivat kroatialaisten vainon kohteeksi (Kullaa 2011, 241-245). Serbit saivat taakseen koko ortodoksisen maailman tuen. Venäjällä bosnialaisiin suhtauduttiin ylimielisesti turkkilaisina muslimeina ja lännen toimia syytettiin venäläisten toimesta imperialismiksi (Huntington 1996, 362)

Toinen Jugoslavian hajoamissotiin 1990-luvulla liittyvä konflikti käytiin Bosniassa. Islaminuskoisten bosniakkien, katolisten kroatialaisten ja ortodoksisten serbien välillä. Kaikki osapuolet sotivat toisiaan vastaan ja konflikti sisälsi kaikkien osapuolien tekemiä etnisiä puhdistuksia. Suuresti näistä on saanut julkisuutta bosniakkien joukkomurha Srebrenicassa serbien toimesta. Joukkomurhassa yli 100000 bosniakkia sai surmansa. Toinen näkyvyyttä saanut tapahtuma oli vuosina 1992-1996 tapahtunut serbien harjoittama Sarajevon piiritys. Bosnian serbit piirittivät Sarajevoa Serbiasta saamallaan raskaalla aseistuksella. Piiritys päättyi Naton ilma-iskuihin, jotka ajoivat serbit asemistaan Sarajevon ympäröivillä vuorilla. Venäjä vastusti Naton voimankäyttöä ja oli poliittisesti serbien puolella (Kullaa 2011, 224-226).

Kolmas kriisi tapahtui vuoden 1998 Kosovossa, kun paikallinen albaaniväestö ajoi oikeuksiaan aseellisesti. Kosovon vapautus armeijaksi (UCK) perustettu joukko hyökkäsi

Jugoslavian poliisia vastaan. Serbia ryhtyi vastatoimiin, joka johti Kosovon albaanien laajaan vainoon Kosovossa. Useita albaaneja surmattiin ja lopulta koko albaaniväestö joutui pakenemaan kodeistaan naapurimaihin. Kosovossa paikalliset serbit syyttivät albaaneja vainosta. Venäjä tuomitsi (UCK) -joukon terroristijärjestöksi. Nato oli albaanien puolella ja aloitti ilmaiskut serbien toimien lopettamiseksi Kosovossa. Koko kevään 1999 kestänyt Naton ilmapommitusoperaatio sai serbijoukot vetäytymään Kosovosta. Venäjä asettui Naton pommituksia vastaan ja painotti niiden olevan laittomia ja vailla YK:n turvallisuusneuvoston päätöstä (Kullaa 2011, 288-294).

3.2 Rauhanrakennusta Balkanilla

Jugoslaviassa vuosina 2000 ja 2001 messiaan seurakuntaan (A) kuului vahvasti Serbia. Venäjä ja Serbia ovat 1800-luvulta lähtien olleet läheisessä yhteydessä. Messianismin valossa tämä on tarkoittanut Venäjän asemaa suojelijana sukulaiskansalle. Puheiden (J1) ja (J2) mukaan tämä suhde näyttäytyi eri tavoin: Putin puhuu Jugoslaviasta Venäjän läheisimpänä kumppanina Balkanilla:

We welcome the Yugoslav President's visit to Russia. Yugoslavia is among Russia's closest partners in the Balkans, and not only because of tradition. Russia has always been on Yugoslavia's side – both in the years when life was fairly comfortable and in the hardest of times. We intend to continue developing bilateral relations in every sphere (J1-1S) .

Putinin maininta Jugoslaviasta voidaan käsittää mainintana Serbiasta. Tavatessaan presidentti Kostunican vuonna 2000 Jugoslavia oli pienentynyt, useiden osatasavaltojen erotessa Jugoslavian liittovaltiosta Serbian, Montenegron ja Kosovon käsittäväksi tynkä Jugoslaviaksi. Suurin osa tämän valtion asukkaista oli serbejä ja maan hallinto sijaitsi Serbian alueella Belgradissa. (Kullaa 2011, 242-244, 259).

Historiallinen ulottuvuus maiden suhteesta näyttäytyi sitaatissa (J1-1S), siinä Putin mainitsee Venäjän olleen aina Jugoslavian puolella. Tämä maininta Jugoslaviasta viittaa

Venäjän ja Serbian historialliseen yhteyteen. Toisessa maailman sodassa Neuvostoliitto antoi tukensa hetkeksi kansallismielisille serbien cetnikki joukoille, jotka taistelivat kommunistisen Titon yhdistämiä jugoslaviaalaisia joukkoja vastaan (Kullaa 2011, 239.)

Serbian ja Venäjän uskonnolliset yhteydet ilmenevät seuraavissa sitaateissa :

A lack of sufficient coordination between various international structures and their constant interference in the activities of government bodies at all levels result in duplication of each other's functions, preventing Bosnian politicians from independently seeking solutions to concrete problems and sometimes absolving them of responsibility for what is happening, which is, in our opinion, inadmissible (J1-2S).

Mr President, it is very pleasant for me to meet with you. As is well-known, Russia and Serbia have special relations that have developed throughout history. Our cooperation has important historical roots, both regarding joint work within Europe and in our bilateral relations (J3-1S).

For unbiased reasons almost 99 percent of trade between Russian and Serbia and Montenegro is done with Serbia. And this year we can reach a trade turnover of two billion USD (J3-2S.)

Ortodoksinen usko oli vahva maita yhdistävä tekijä. Venäjän Balkanin alueelle suuntautumisen lähtökohta oli 1800-luvulla slavofiilien ideologia Moskovasta kaikkia ortodokseja yhdistävänä kolmantena Roomana. Venäjän hallitsijat ovat hyväksyneet tämän ideologian sen käytännöllisyyden vuoksi.

Hallitsijat eivät ole olleet kiinnostuneet ensisijaisesti uskonnollisesta yhteydestä serbeihin, vaan Serbian kautta saadusta valta-asemasta Balkanilla. Ortodoksisten serbiveljien puolustaminen on toiminut hyvänä perusteena tämän kaltaiselle voimapolitiikalle (Duncan 2000, 18-31). Sama kuvio on havaittavissa Putinin johtamassa ulkopoliitikassa. Putin mainitseekin Balkanin alueen sitaatissa (J2-1S.) Venäjälle geopolittisesti tärkeänä alueena:

The strategic importance of South Eastern Europe for Russia lies not only in geopolitical factors, but also in the historical traditions, the cultural and religious kinship of our peoples and the geographical proximity of the region to the Russian border (J2-1S).

Vuonna 2001 Venäjä oli palaamassa Putinin johdolla vahvaksi vaikuttajaksi kansainväliseen politiikkaan. Vuoden 1999 sotilasdoktriinissaan Venäjä pyrkii vastustamaan Yhdysvaltojen asemaa ja kansainvälisen politiikan yksinapaisuutta Yhdysvaltojen ympärille (Alafuzoff 1999, 3-17.) Joten edelleen vuonna 2001 Venäjän hallinnolle 1800-luvun tsaarien tapaan Serbia merkitsi välinettä nostaa omaa vaikutusvaltaansa maailman politiikassa.

A lack of sufficient coordination between various international structures and their constant interference in the activities of government bodies at all levels result in duplication of each other's functions, preventing Bosnian politicians from independently seeking solutions to concrete problems and sometimes absolving them of responsibility for what is happening, which is, in our opinion, inadmissible (J2-2S).

We have repeatedly expressed our opposition to the holding of the general elections in Kosovo scheduled for November 17 this year. With more than 300,000 non-Albanian citizens expelled from the province their outcome may be practically annulled. In practice, it would lead to legalisation of ethnic cleansing. Let me stress that Russia does not object to elections in general. We favour elections. But we favour fair elections with the participation of all the groups of the population living in this area (J2-3S).

Yllä olevissa sitaateissa (J2-2S) ja (J2-3S), Putin asettui Venäjän Bosnian ja Kosovon serbien puolelle. Vuoden 1999 sotilasdoktriinin mukaan Venäjän tuli välttää sodan syntyä ja pyrkiä vaikuttamaan kaikkiin sodan syntyysihin. Doktriini esitti erääksi sodan syttymisen syyksi etnisiä ristiriitoja. Venäjä puuttui doktriininsa mukaan näihin syihin Bosniassa ja Kosovossa vuonna 2001. Käytännössä tämä tarkoitti, että Venäjä näkee Bosnian

ja Kosovon serbit altavastaaajina ristiriitatilanteissa ja asettuu heidän puolelleen (Bosnian serbit J2-2S), (Kosovon serbit J2-3S.), vastoin Yhdysvaltojen johtamien Nato-maiden näkemystä bosniakeista (Donia 1994.) ja Kosovon albaaneista altavastaaajina (BBC News 1998.) Suuremmassa mittakaavassa tämä heijasti vuoden 1999 sotilasdoktriinissa noussutta pyrkimystä vastustaa Yhdysvaltojen johtamaa yksinapaista maailmanjärjestystä (Alafuzoff 1999, 3-17).

Balkanilla vuosina 2000 ja 2001 Venäjän messiaan (B) vihollisiksi nousivat serbien viholliset:

Nationalist parties still have a big say in the country's political life. The attempts by international structures to use force to reverse the situation in the region – and you know what I am referring to– have unfortunately been counterproductive (J2-V1).

Putin puhui nationalistien vaikutusvallasta Bosnian ja Kosovon tilanteeseen ja asettautui näitä vastaan. Kosovossa tällainen vihollinen oli albaanien Kosovon vapautusarmeija (UCK). Vapautusarmeijan status muutettiin terroristijärjestöksi YK:ssa vuonna 1998. Yhdysvaltojen kanta oli kuitenkin (UCK:n) statuksesta epäselvä. (UCK:n) oli raportoitu tehneen yhteistyötä Naton kanssa Kosovossa vuonna 2001. Venäjän ja Yhdysvaltojen suhde UCK:n statukseen ilmensi myös maiden välistä vastakkain asettelua Balkanilla (Henriksen 2007, 126-129).

The crisis over the so-called Croatian question poses a serious threat to the country's stability. I am referring above all to the withdrawal of almost the entire personnel of the Croatian Army from civilian control (J2-V2).

Yllä olevassa sitaatissa Putin oli huolissaan Kroatian armeijan joutumisesta pois siviilihallinnon piiristä sotilaiden käsiin. Koko Jugoslavian hajoamissotien aikakauden (1991-2001) välisen ajan oli kroaatien ja serbien välillä ollut vihollisuuksia. Serbien kannalta tämä tarkoitti serbien vainoa itsenäistyneen Kroatian valtion alueella. Tunnetuin näistä oli Krajinan serbien joukkopako Serbiaan vuonna 1995 (Kullaa 2011, 243).

Kroatian sijoittuminen messiaan vihollisiin sisältää historiallisen ulottuvuuden. Siinä

missä Serbiä on aina suuntautunut Venäjään - Kroatia on pyrkinyt kurkottamaan länteen päin. Katolista uskoa tunnustava Kroatia on pyrkinyt historiassaan tuomaan itseään esille mm. latinan kielisen kirjallisuuden tuottajana, (Lautela 2011, 197-198) 1800-luvun ortodoksista uskoa tukeville slavofiileille ei katolisen Kroatian tukeminen slaavilaisista juurista huolimatta sopinut (Duncan 2000, 25.)

Yhteydet länteen päin näkyivät Kroatian itsenäisyysodan aikana EU:n Kroatian itsenäisyyden tunnustuksena vuonna 1992 (Lautela 2011, 209.)

In recent months we have witnessed extremism spread from Kosovo to southern Serbia and Macedonia. Consistent attempts are being made to implement the idea of creating a “Greater Albania, a state that would include all the territories inhabited by Albanians (J2-V3).

Yllä olevassa sitaatissa Putin oli huolissaan Kosovosta lähialueille levinneestä ”extremismista”. Vuonna 2001 tämä tarkoitti Jugoslavian hajoamissotiin liittyvää viimeistä konfliktia, joka käytiin Makedoniassa paikallisten albaanien (Makedonian UCK:n) ja Makedonian hallituksen välillä tämänkin sitaatin (J2-V3) valossa albaanit sijoittuvat Venäjän vihollisiksi myös Makedoniassa.

Putinin näkemys Kosovon irtautumisesta Serbian yhteydestä oli negatiivinen. Putin vertasi Kosovoa Tsetsenian yksipuoliseen itsenäistymiseen ensimmäisen Tsetsenian sodan tuloksena vuosina 1994-1996, jolloin alue joutui kansainvälisen terrorismin ja rikollisuuden hallitsemaksi (Evangelista 2004, 76-81). Myös tämä ilmensi vastakkain asettelua länttä kohtaan, joka oli asettunut Kosovon albaanien taakse ja kannattamaan Kosovon eroa Serbiasta.

Messiaan missio kategoria (C) näkyi Venäjän tarpeessa pyrkiä vahvistamaan suurvalta-asemaansa Yhdysvaltoja vastaan .Tämä ilmentyi sitaatissa (J2-M1.), kun Putin painotti puhuessaan omille rauhanturvaajilleen Kosovossa Venäjän keskeistä roolia rauhanturvaajana alueella:

We have discussed effort coordination on the international scene. Russia welcomes Yugoslavia's return to all leading international organisations, including the UN and the OSCE, and will promote this return in every possible way. International efforts to guarantee close compliance with all agreements to preserve the territorial integrity of Yugoslavia are of tremendous importance today. We firmly believe it is necessary to abolish as soon as possible all limits on cooperation with Yugoslavia in every field, be it military-technological or economic partnership. It is the duty of the international community to do everything for Yugoslavia's economic rehabilitation, and Russia is ready to do its part (J1-M1).

Venäjän missio Kosovossa oli parantaa omaa geopoliittista valta-asemaansa, joka näkyi Pristinan välikohtaukseksi nimitetyssä tapahtumassa. Venäjällä ja Yhdysvaltojen johtamalla Natolla oli erilainen näkemys siitä, kuinka kansainvälisen yhteisön olisi turvattava rauha Kosovossa sodan jälkeen. Naton joukot eivät halunneet antaa venäläisille rauhanturvajoukoille omaa sektoria Kosovosta. Tätä perusteltiin uhalla Kosovon jakautumiseen Venäjän tukemien serbien ja Naton tukemaan albaanien alueeseen. Venäjän hallinto otti tilanteen haltuunsa lähettämällä Pristiinan lentokentälle oman osastonsa rauhanturvaajia ennen Naton suunniteltua tuloa Pristiinaan. Tämä sai aikaan jännitteitä Naton ja Venäjän välillä, joiden pelättiin johtavan kolmanteen maailman sotaan. Tilanne päättyi neuvottelujen avulla rauhanomaiseen ratkaisuun, jossa Venäjän joukoille annettiin mandaatti toimia Kosovossa irrallisena Natosta (The Independent 2014).

Sitaatista (J2MS) nousi ylös Venäjän missio kansainvälisen lain puolustajana. Putin vetosi YK:n päätöslauselmaan nro. 1244. sodan lopettamiseksi entisen Jugoslavian alueella, joka olisi taannut Jugoslavialle suvereniteetin kansainvälisen lain edessä. Naton voimankäytön Venäjä näki kansainvälisen lain vastaisena. Nato pommitti Serbiaa keväällä 1999 ilman YK:n mandaattia. Venäjä asettui jyrkästi pommituksia vastaan (Guttermann 2014.) Sitaateissa (J1-M1) ja (J1-M2) Putin näki Venäjän missioksi johtaa kansainvälistä yhteisöä entisen Jugoslavian alueen jälleen rakentamisessa. Putin painotti Venäjän olevan valmis tekemään Jugoslavian kanssa yhteistyötä eri sektoreilla. Talouden lisäksi Putin oli valmis viemään Jugoslaviaan aseita Sitaatissa (J1-M2) Putin mainitsi Venäjän aloittavan kaasun

toimituksen Jugoslaviaan. Sitaatissa (J1-M1) näkyi Venäjän missio tukea tynkä-Jugoslavian johdossa olevaa Serbiaa:

We have discussed effort coordination on the international scene. Russia welcomes Yugoslavia's return to all leading international organisations, including the UN and the OSCE, and will promote this return in every possible way. International efforts to guarantee close compliance with all agreements to preserve the territorial integrity of Yugoslavia are of tremendous importance today. We firmly believe it is necessary to abolish as soon as possible all limits on cooperation with Yugoslavia in every field, be it military-technological or economic partnership. It is the duty of the international community to do everything for Yugoslavia's economic rehabilitation, and Russia is ready to do its part (J1-M1).

Sitaatissa (J2-M3) Putinin mukaan rauhaa oli rakennettava Bosniassa kunniottaen sen kansojen itsemääräämisoikeutta. Bosniassa alueen kroaatit ja bosniakit halusivat eroon Serbian johtamasta Jugoslaviasta. Nämä itsenäisyys pyrkimykset aloittivat Bosnian sodan kolmen aluetta jakavan kansan välillä. Sota päättyi Daytonin rauhansopimukseen vuonna 1995. Sopimus teki Bosniaan monimutkaisen eri osapuolien edustajia sisältävän hallinnon. Sopimuksen mukaan kansainvälisellä yhteisöllä on suuri valta päättää alueen asioista. Venäjä pyrki rakentamaan Bosniaan rauhaa alueen serbien näkulmasta (Torsti 2011, 224-229).

(J2-M4) ja (J2-M5) sitaateissa Putin puhui rauhanturvajoukolleen Kosovossa käytännön toimenpiteistä alueen extreemisteja vastaan:

The international community must take measures to isolate armed extremists. So far it has succeeded in southern Serbia, but there too peace is fragile. Because the zone of responsibility of the 13th Tactical Group of the Russian military contingent borders on that area, the process of stabilisation in southern Serbia depends to a large extent on you (J2-M4).

Yes, if interethnic and inter-religious problems exist they must be tackled. But it requires tact, patience and of course no use of arms can be tolerated. It is inadmissible to have extremists sitting at the negotiating table. Measures are needed to isolate armed extremists and terrorists. A reliable barrier should be put in the way of the supply of weapons and new recruits to the militants, and to this end the border between Macedonia and Yugoslavia where it faces Kosovo, as well as the Macedonian-Albanian border must be secured. Urgent measures are needed to cut the channels for the financing of militants (J2-M5).

4. Toinen Tsetsenian sota

4.1 Venäjän ja Tsetsenian historiaa

Tsetseenit ovat tottuneet elämään vuoristoisella Kaukasian alueella. Tsetsenian Venäjän federaatioon kuuluva tasavalta sijaitsee Stavropolin alueen ja Dagestanin tasavallan välissä. Etelässä sillä on naapurinaan itsenäinen Georgia. Tsetseenit ovat alueen alkuperäisväestöä, he ovat saapuneet alueelle jo ennen venäläisiä 600-luvulla. Venäläiset pyrkivät liittämään tsetseenit imperiumiinsa 1700-luvun alusta lähtien, joka johti tsetseenian kovaan vastarintaan. Vasta 1850-luvulla Venäjä onnistu kukistamaan tsetseenit ja samaan alueen hallintaansa. Tsetsenian alue nähtiin Venäjällä tärkeänä puskurialueena osmanien imperiumia vastaan. Venäjän ja tsetseenien välit ovat olleet jännitteiset läpi historian. Stalinin kaudella tsetseenit siirrettiin kostoksi kapinoinnista Siperiaan ja surmansa sai n. 200000 tsetseeniä. Venäläiset vastustivat tsetseenien kotiinpaluuta Kaukasukselle Stalinin vainojen jälkeen (Evangelista 2004, 14-21).

Neuvostoliiton hajotessa sen entiset neuvostotasavallat itsenäistyivät. Tsetseeno-Ingusetia nimeä kantavalla maa ei ollut neuvostotasavallan asemaa, vaan se oli autonominen osa Venäjän neuvostotasavaltaa. Moskova ei katsonut suopeasti tsetseenien halua itsenäistyä. Syynä tähän ollaan arveltu Tsetsenian läpi kulkevaa öljyputkea Azerbaidzaniin. Venäjä on myöhemmin rakentanut Tsetsenian alueen kiertävän putkiston. Toisaalta Venäjällä pelättiin, että Tsetsenian itsenäistyminen johtaisi ketjureaktioon, joka johtaisi koko Venäjän federaatio hajoamiseen (Evangelista 2004, 13-17).

Keskeinen Tsetsenian sotiin liittyvä henkilö on Dzohar Dudajev. Hän oli entinen Neuvostoliiton ilmavoimien kenraali (Evangelista 2004, 17.), joka kaappasi vallan Tsetsenian kommunistiselta johtajalta Doku Zavgajeviltä (Encyclopedia Britannica 2013.) Vuonna 1992 Venäjä veti joukkonsa pois Tsetseniasta, mutta ei kuitenkaan tunnustanut maan itsenäisyyttä. Kansainvälisesti itsenäisyyden tunnusti ainoastaan Neuvostoliitosta itsenäistynyt Georgia (Evangelista 2004, 43.) Venäjän armeijan sotilaat myivät aseita tsetseeneille, joiden avulla tsetseenit saivat koottua itselleen armeijan. Venäläisten joukkojen lähdön jälkeen Tsetsenia kriminalisoitui ja alueella toimi useita rikollisryhmiä, joilla oli mafiaan yhteyksiä. (Evangelista 2004, 17).

Presidentti Boris Jeltsin pyrki saattamaan kaaoksessa olevan Venäjän järjestykseen ja aloitti sotilasoperaation Tsetseniassa 11. joulukuuta 1994. Operaation johdosta Tsetsenian joukot pakenivat pääkaupunki Groznia ympäröiville Kaukasus-vuorille. Grozny julistettiin vallatuksi Venäjän joukkojen toimesta maaliskuussa 1995. Venäjän sisäministeriön joukot jatkoivat sotaa Groznystä käsin iskemällä vuorille. Lännessä media raportoi Venäjän sisäministeriön perustamista vankileireistä, joissa säilytettiin tsetseeni-siviilejä epäinhimillisissä olosuhteissa (Leitzinger 1995, 108).

Tsetseeni-joukoista oli osa jihadistijä. Heitä virtasi maahan ulkomailta mm. Saudi-Arabiasta. Osa tsetseeneistä kuten heidän komentajansa Dudajev eivät taisteleet islamin, vaan vapaan Tsetsenian puolesta. Jihadistien ja Dudajevin kaltaisten itsenäisyysmielisten välillä oli useita ristiriitoja. Islamistisen tsetseeni-johtajan Basajevin ja Dudajevin välit joutuivat koetukselle Basajevin joukkojen kaapatessa venäläisen sairaalan Budjonnovskojessa, ottaen 1000 panttivankia, joista 100 menehtyi. Dudajev sai surmansa venäläisten ohjusiskussa huhtikuussa 1996. Hänen sijaintinsa onnistuttiin jäljittämään satelliittipuhelimen signaalin avulla. Venäjä lopulta hävisi ensimmäisen Tsetsenian sodan jihadistien onnistuessa valloittaa Grozny Basajevin johdolla vuonna 1996. Rauhansopimuksen seurauksena Venäjä joutui vetäytymään Tsetseniasta. Tsetsenian itsenäisyyttä ei Venäjä kuitenkaan tunnustanut (Evangelista 2004).

Venäjän kannalta Tsetsenian kysymys ei ratkennut. Tsetsenia oli *de facto* itsenäinen, mutta käytännössä kansainvälisen terrorismin ja rikollisuuden tukialue. Maata hallitsevat jihadistit hallitsivat maata julmin ottein esim. sharia-lain mukaiset teloitukset kaulankatkaisulla olivat voimassa. Tsetsenian hallinto rahoitti toimintaansa huumekaupalla ja

kidnappauksilla. Elokuussa 1999 jihadistinen komentaja Basajev hyökkäsi joukkoineen naapuritasavaltaan Dagestaniin pyrkien luomaan Kaukasukselle islamistisen kalifaatin. Venäjä kykeni torjumaan hyökkäyksen armeijansa avulla. Basajevin joukot jatkoivat hyökkäystään syyskuussa iskemällä venäläisten asuttamiin kerrostaloihin ympäri Venäjän suurkaupunkeja pommi-iskuina (Evangelista 2004, 95-98).

Vuonna 1999 Venäjän pääministeriksi valittiin nuori Vladimir Putin. Entiseltä KGB johtajalta odotettiin määrätietoisia otteita tsetseenien saamiseksi kuriin. Presidentti Jeltsin antoi Putinille vapaat kädet johtaa Venäjän asevoimia lyödäkseen jihadistiset tsetseenijoukot ja turvatakseen venäläiset terrori-iskuilta. Lokakuussa Putin aloitti hyökkäyksen Tsetseniaan.

Vuoden vaihtuessa Putin ilmoitti joukkojensa saavuttaneen Groznyn hallinnan. Tsetseenijoukot pakenivat vuorille aloittaen sissisodan. Putinin johdolla Venäjän sotilaallinen läsnäolo Tsetseniassa oli voimakasta ja tsetseeni-joukot eivät enää kyenneet irrottamaan maata Venäjän hallinnasta. Venäjä nimitti Tsetsenian johtoon Moskovalle uskollisia tsetseenejä päättäjiksi, joiden avulla tilanne saatiin rauhoittumaan (Myers 2016, 210-211, 216-231).

4.2 Venäjä ja jihadismin vastainen taistelu

Sissisota jatkui vielä Kaukasus-vuorilla useita vuosia, mutta vaimentui lopulta ajan kuluessa. Vuonna 2009 Venäjä julisti Tsetseniassa tapahtuneen terrorismin vastaisen operaation päättyneeksi. Länsimaisessa mediassa Tsetsenian sotia ollaan luonnehdittu suhteellisen raaiksi. Molemmat osapuolet syyllistyivät kidutuksiin ja teloituksiin (Myers 2016, 237; Schedrov 2009) Tsetsenian toisen sodan aikana Putin puheista kategoriaan A) messiaan seurakuntaan nousevat Moskova-mieliset tsetseenit. Tämä ilmenee sitaateissa (T1-S2) ja (T2-S4), joissa Putin pyrki rakentamaan Tsetsenian ottamalla tsetseeneja mukaan alueen hallintoon:

The other day the republic's new leader and I talked on this subject... (T1-S2).

Vuoden 2000 heinäkuussa Tsetsenian hallinnon johtajaksi nostettiin Ahmat Kadyrov. Kadyrov taisteli Venäjän joukkoja vastaan ensimmäisessä Tsetsenian sodassa, mutta hän vastusti Basajevin ajamaa radikaalia islamia. Myöhemmin Basajev ja Kadyrov riitautuivat, joka johti Kadyrovin loikkaamisen Venäjän puolelle. Putinin ja entisen vihollisen poliittinen lähentyminen herätti epäluuloja venäläisissä Putinin kannattajissa. Kadyrov oli kuitenkin Venäjälle hyödyllinen liittolainen, jonka avulla Venäjä sai käännettyä tsetseenejä omalle puolelleen jihadistien joukoista. Kadyrov oli ammatiltaan mufti, joka takasi hänelle arvovalan islaminuskosten tsetseenien keskuudessa. Vuonna 2003 Kadyrov nousi Tsetsenian presidentiksi. Hänet murhattiin pommi-iskulla vuonna 2004 (Myers 2016, 355-356).

You know that a year ago we were told: “You will never find a single Chechen in Chechnya who backs the efforts of the federal authorities.” And do you know that 40 heads of district administrations and imams and elders have been killed by militants? Why aren’t you asking me about it? Why aren’t you asking me how we are fighting these criminals? If they are killed, it means that there are some Chechens who support us. Has it ever occurred to you to look at it from that angle? I suggest that you think about it. I repeat, unfortunately, now that a whole generation has grown up in a situation of total lawlessness, it is difficult to put things right overnight. But I repeat, we will act steadfastly, both by fighting those militants who break the law and those who yield to their provocations (T3-S1).

Yllä olevassa sitaatissa Putin perusteli tavallisten tsetseenien olevan Venäjän puolella radikaali-islamisteja vastaan. Putin pyrki näyttämään toisen Tsetsenian sodan osana maailman laajuista terrorismin vastaista sotaa. Itsenäisyysmielissä tsetseeneissä oli myös maallista valtaa kannattavia, kuten Dudajev ja Kadyrov. Tsetsenian kansa kärsi islamistien hallinnossa ensimmäisen Tsetsenian sodan jälkeen, jolloin kidnappaukset olivat arkipäivää. Radikaalia islamia toisessa Tsetsenian sodassa edustivat Basajevin ja Mashadovin joukot (Luntinen 2008 ,924-925). Kadyrovin valinta Tsetsenian johtoon oli osa tsetseenisaatioksi kutsuttua ilmiötä. Tsetseenisaatiossa Venäjän tavoite oli hallita Tsetseeniaa Moskova-mielisten tsetseenien avulla, joita Kadyrov edusti. Venäjällä tsetseenisaation on koettu antaneen positiivisia

tuloksia. Sen avulla Tsetsenia oli venäläisten mukaan nykyaikana kyetty rauhoittamaan (Radio Liberty 2006).

Present here is not only the new leader of the Chechen administration, but also leaders of neighbouring republics: Kabardino-Balkaria, Dagestan, and North Ossetia. Let us get down to work (T1-S3).

I am convinced that we will claim a victory together with the Chechen people. International terrorists have tried to use the Chechen people for their extremist purposes (T4-1S).

Kuten yllä olevista sitaateista ilmenee, Putin teki yhteistyötä kaikkien Kaukasuksen tasavaltojen johtajien kanssa. Vuonna 2000 tilanne Tsetseniassa heijastui koko Kaukasuksen alueeseen ja oli riski, että sota leviäisi. Putinin oli tehtävä yhteistyötä kaikkien Kaukasuksen johtajien kanssa estääkseen sen. Kaukasuksen johtajia pyrittiin valvomaan turvallisuuspalvelu FSP:n toimesta tiukasti ja sen toimintavaltaa Kaukasuksella lisättiin suuresti.(Myers 2011, 205-206)

Venäjän armeijalla on osansa messiaan seurakunnassa toisen Tsetsenian sodan aikana. Sitaateissa (T2-S2) ja (T2-S3) Putin ottaa esille Venäjän armeijan sankarillisen taistelun. Joukkoyksiköistä tämä kohdentuu Venäjän armeijan eliittiin Pihkovan laskuvarjojääkäriin, joiden tsetseenejä vastaan käydyn taistelun vuosipäivän juhlallisuuksiin Putin saapuu:

As you know, one of the units is stationed nearby. It is stationed there permanently. I met the servicemen and together we unveiled a modest monument to honour our soldiers, the Pskov paratroopers...(T2-S2).

The 42nd Division is at full strength and I think the conditions for service are good. (T2-S3).

Tsetseniassa oli ensimmäisen Tsetsenian sodan mukaisesti odotettavissa suuria miehistötappioita. Nämä tappiot voisivat kääntää venäläisten mielialat sodanvastaisiksi ja tuottaa vakavia hankaluuksia Putinille jatkaa presidenttinä. Toisessa Tsetsenian sodassa Putin pyrki välttämään ensimmäisen Tsetsenian sodan virheet välttämällä maajoukkojen käyttöä ja suosimalla ilmapommituksia tsetseenien aseisiin (Myers 2011, 227-228).

Kategoriassa (B) messiaan vihollisiksi toisessa Tsetsenian sodassa vuosina 2000 ja 2001 nousivat selkeästi jihadistiset tsetseenit .

I think few expected the federal authorities to act in such a resolute way and the results to be so sweeping following last August's invasion of the Republic of Dagestan by militant groups. But this is a fact. Our earlier figures pointed to their total strength being around 25,000 well-armed and mobilised men (T1-V1).

Yllä olevassa sitaatissa kävi ilmi jihadistien hyökkäys vuoden 1999 elokuussa Dagestaniin. Hyökkäystä johti tsetseenien jihadistinen komentaja Basajev. Hänen komentamansa joukkojen vahvuus oli n. 2000 miestä. Islamistien tavoite oli liittää Dagestan Tsetseniasta käsin johdettuun islamistiseen valtioon. Paikalliset muslimit eivät kuitenkaan olleet innokkaita liittymään Basajevin tavoitteisiin, vaan ryhtyivät vastarintaan. Putin vastasi islamistien hyökkäykseen voimalla ja 14. syyskuuta Basajevin joukot kukistettiin Dagestanista (Myer 2011, 212-213, 216-226).

Sitaatit (T1-V2) ja (T3-V2) ilmensivät messiaan vihollisena olleiden jihadistien, jotka vaaransivat tavallisen väestön elämää Dagestanissa ja Tsetseniassa. Messianismin valossa Putin esitti Venäjän Kaukasuksella seisovan sivistyksen puolella uskonnollista radikalismia vastaan. Putin pyrki liittämään puheissaan Tsetsenian islamismin vastaisen taistelun osaksi sotaa kansainvälistä terrorismia vastaan.

The media people from Arab countries know that we witness a certain radicalisation of the Muslim world. And this worries many Muslim leaders and the leaders of former Soviet Union countries and some of our more distant colleagues and friends. One metastasis of that radicalisation has reached the North Caucasus (T3-V1).

Yllä olevassa sitaatissa Putinin mukaan arabimaissa ymmärrettiin Tsetseniassa tapahtuva islamin radikalisoituminen osaksi koko maailman laajuista islamin radikalisaatioita. Putin liitti Tsetsenian sotilasoperaatiot osaksi samaa Yhdysvaltojen käymää sotaa terrorismia vastaan. Terrorismin vastaisen sodan retoriikalla Putin pyrki pitämään toisen Tsetsenian sodan suosittuna äänestäjien keskuudessa. Vuonna 2000 Putin käytti myös toisesta Tsetsenian sodasta nimitystä terrorismin vastainen sota tavatessaan länsimaiden johtajia (Palokorpi & Smith 2005, 15-18).

...we should not allow ourselves to be cheated as some radicals are trying to do. They are trying to supplant the interests of the Chechen people with their own fundamentalist aspirations and goals. And when we fight against them, they claim that we are fighting against Chechnya and its population, and some people take it up consciously or because they don't understand the essence of the events (T3-V3).

Yllä olevassa sitaatissa Putin luonnehti jihadistien pyrkivän Tsetseniassa esittämään taistelunsa kamppailuksi itsenäisyyden puolesta, jota Putin piti jihadistien luomana juonena. Jihadistit eivät ajaneet tavallisten tsetseenien itsenäisyyttä, vaan heidän tavoitteensa oli perustaa islamistinen valtio Kaukasukselle. Kategoriassa (C) messiaan missio toisessa Tsetsenian sodassa oli vastata kansansa odotuksiin puolustaa Venäjää terroristeja vastaan (sitaatti T1-M1). Venäjällä oli sitaatin (T1-M2) mukaan velvollisuus puolustaa Tsetseniassa Venäjää ja tavallisia tsetseenejä jihadistiteilta. Tsetseenilaisten jihadistien iskettyä syksyllä 1999 venäläisten asuttamiin kerrostaloihin Venäjällä levisi paniikki. Putille tämä tarkoitti mahdollisuutta voittaa venäläisten suosio kukistamalla terroristit:

We need to look at the situation realistically. True, there are no active hostilities underway. True, only special operations are carried out in a restricted mountain area. But I would like to tell the defence minister this: Mr Sergeyev, no one has relieved you of your duties as head of the counter-terrorist operation. So please stay on until special notice. All the others here must, no matter what department they belong to, strictly and precisely follow the orders of the defence minister as head of the counter-terrorist operation. Strictly and precisely (T1-M4).

Putin vakuutti islamistien kukistuneen ja terrorismin vastaista operaatiota käyttävän vain rajatulla alueella vuoristossa. Putin halusi näyttää tavallisten tsetseenien olevan Venäjän suojeluksessa sitaatissa (T1-M5). Putin painotti ensimmäisen Tsetsenian sodan olleen anteeksiantamaton virhe Venäjälle. Toisessa Tsetsenian sodassa Putin pyrki viemään asiat loppuun asti ja välttämään ensimmäisen Tsetsenian lopputuloksen. Tähän tarkoitukseen Putin oli nostanut armeijan tasoa ensimmäisestä Tsetsenian sodasta (sitaatit T2-M1 ja T3-M1). Venäjällä oli missio nostaa Tsetsenian talous köyhyydestä (T2-M3).:

In my opinion, one of the main tasks today is to establish good and effective cooperation between the heads of security agencies and the local government. Of course we won't be able to solve the main tasks of fully restoring the republic without the support of the local population. This is evident and we have reached a point when it is necessary to restore the economy, law and order with the support of the local population. So the federal authorities, the federal special services and the Armed Forces should interact more and more with local leaders and the local population, and as conditions mature, build up the capacity of the law enforcement bodies of the Chechen Republic itself (T2-M3).

Sitaateissa (T3-M4 ja T3-M5) ilmentyi Venäjän missio palauttaa laillisuus Tsetseniaan. Laki oli Putinin retoriikassa keskeinen teema. Putin puhui usein lain diktatuurista Venäjällä. Varsinkin ensimmäisen kautensa aikana Putin käyttää lain diktatuurin termiä vahvan Venäjän valtion perustelemiseen (Korteniemi 2007, 60-65).

Alla oleva sitaatti ilmentää Venäjän missiota pitää Tsetsenian alue hallinnassa ja välttää näin ensimmäisen Tsetsenian sodan virhe:

Some of the major problems facing the republic have been solved: the majority of large illegal armed groups have been destroyed. Nevertheless, we still have a lot of challenges to tackle in Chechnya, which will certainly take time and effort. It is the reason why we should not pull out all troops from Chechnya, but leave enough of our forces here to deal with current problems. On the other hand, there is no need to keep a

redundant force here, partly because Russia has obligations under the Conventional Forces in Europe Treaty (T4-1M).

5. Georgian sota

5.1 Venäjän ja Georgian historiaa

Georgian itsenäisyys joutui uhatuksi vuonna 1801 osmanien toimesta, jolloin se joutui anomaan apua puolustukseen Venäjältä, joka miehitti maan ja Georgiasta tuli osa Venäjän imperiumia. Georgia itsenäistyi vuonna 1918, mutta Neuvostoliitto liitti sen itseensä vuonna 1921. Georgialaiset ryhtyivät sissisotaan Neuvostojoukkoja vastaan. Lopulta vuoden 1924 kansannousuun päättynyt sissisota sinitöi Georgian lopullisen alistumisen osaksi Neuvostoliittoa. Georgialaisia surmattiin 100000 henkeä kostoksi ja 20000 karkoitettiin Siperiaan. 1930-luvulla georgialaiset kapinoivat maaseudun pakkokollektivisointia vastaan. Georgian sivistyneistö koki suuria menetyksiä Stalinin puhdistuksissa. Neuvostoliiton hajotessa Georgia itsenäistyi jälleen. Ongelmana Georgialle on ollut kapinoiva Abhasian maakunta. Tämän vuoksi Georgia joutui vuonna 1994 sallimaan venäläisen rauhanturvajoukon pääsyn rajojensa sisäpuolelle turvaamaan rauhaa (Huntington 1996, 209).

Vuoden 2008 Georgian sotaan liittyvässä aineistossa puhujana on kaudeksi 2008- 2012 valittu presidentti Dimitri Medvedev. Putinin toisen presidenttikauden alussa aloitettiin ennustamaan hänen tulevaisuuttaan presidenttinä. Venäjän perustuslain mukaan presidentti voi kerralla olla vain kaksi kautta putkeen vallassa. Monelta taholla odotettiin Venäjän muuttavan perustuslakia, jotta Putin voisi jatkaa kolmannelle kaudelle. Putin pyrki kuitenkin pitämään ensimmäisen kautensa aikana tekemänsä lupauksen rajata presidenttikautensa kahteen kauteen. Putin julkisti itse kannattavansa Medvedeviä vuoden 2008 vaaleissa. Tärkein kriteeri Medvedevin kannatukselle oli hänen lojaalisuutensa Putinille. Putinin jatkaessa pääministerinä muodostui hänestä presidentti Medvedevin kanssa yhteistyöpari, johon viitattiin termillä tandemhallinto. (Smith&Niinivaara 2011 28, 47).

Vuoden 2008 elokuussa Georgian presidentti Mihail Saakasvili lähetti Georgian armeijan hyökkäämään valtiosta eroon pyrkiviä separatistisia Etelä-Ossetian ja Abhasian alueita vastaan. Nämä kaksi aluetta olivat pyrkineet itsenäistymään Georgiasta

Neuvostoliiton hajoamisen jälkeen 1990-luvulla. Siitä lähtien alueiden asema on ollut ollut epäselvä. Kansainvälisesti alueet ollaan tunnustettu osaksi Georgiaa. Alueet saivat Venäjältä rahoitusta ja ne pyrkivät lähentymään sitä. Alueilla oli myös venäläisiä rauhanturvajoukkoja, joilla oli YK:n mandaatti toimia humanitaarisissa tehtävissä (Myers 2011, 486-488).

Venäjän kiinnostusta Etelä-Ossetiasta ja Abhasiasta lisäsi vuonna 2008 Kosovon antama itsenäisyysjulistus ja Georgian potentiaalinen Nato-jäsenyys. Venäjällä Georgian hyökkäykseen reagoitiin voimakkaasti (Myers 2011, 490). Pääministeri Putin raivostui ja kutsui Georgian presidentti Saakasvilia sotarikolliseksi. Medvedev antoi Venäjän ilmavoimille luvan pommittaa Georgian joukkoja ja vertasi Saakasviliä Saddam Husseinin. Saakasvili perusti hyökkäyksensä virhepäätelmään, että Georgian viime aikainen lähentyminen länteen ja erityisesti Yhdysvaltojen antama tuki sotilasneuvonantajineen Georgian asevoimille olisivat antaneet Georgialle turvatakuut Venäjän hyökkäystä vastaan. Presidentti Bush Yhdysvalloissa antoi lausunnon, jossa Yhdysvallat olisi Georgian tukena. Tämä johti Venäjällä epäilyksiin Yhdysvaltojen antamasta luvasta Saakasvilille hyökätä. Georgian armeijalla ei ollut mahdollisuuksia yksin torjua Venäjän hyökkäystä. Yhdysvallat ei tullut Georgian puolelle sotilaallisesti. Ainoastaan Georgia sai apua kotiuttaa Irakissa olevat 2000 Naton koalition alaisuudessa taistelevaa sotilastaan takaisin kotimaahan. Lopulta Venäjän joukot pysähtyivät 40 km päähän Georgian pääkaupunki Tbilistä. Tulitaukosopimus saatiin lopulta Ranskan presidentti Sarkozyn välityksellä, joka johti Venäjän vetäytymiseen Georgiasta. Venäläisiä joukkoja jäi Etelä-Ossetiaan ja Abhasiaan, jotka Medvedev tunnusti itsenäisiksi valtioksi vedoten Kosovon itsenäistymisjulistuksen antamaan ennakkotapaukseen (Myers 2011, 494).

Venäjällä Georgian sota aloitti kansallisen hurmoksen. Venäjän valtion tiedotusvälineet pitivät yllä kuvaa venäläisistä joukoista vapauttajina. Saakasviliä tiedotusvälineet solvasivat pahimmin, kuin ketään Venäjän vihollista toisen maailman sodan jälkeen. Medvedev jäi Georgian sodan aikana Putinin dominoinnin varjoon. Koko Medvedevin kauden aikana presidentin valtaoikeudet olivat koko uuden Venäjän ajan pienimmät Putinin ottaessa valtaa pääministerinä (Myers 2011, 494).

5.2 Venäjä puolustaa pienempiään

Sitaatissa (G1-S1) Venäjän armeija oli osa messiaan seurakuntaa. Georgian sodassa sillä oli rauhanturvaajan rooli. Marcel Van Herpen teoksessaan ”Putinin sodat” vuodelta 2014 pitää Georgian asettamista hyökkääjän rooliin osana Venäjän omiin tarpeisiinsa kehitettyä narratiiviä, jolla se loi oikeutuksen hyökätä Georgiaan. Van Herpenin mukaan Venäjä sai näin syyn aloittaa ”humanitaarinen operaatio” Georgiassa (Van Herpen 2014). Herpenin mukaan Venäjä aloitti vihollisuudet Georgiaa vastaan jo vuodesta 2000, jolloin se alkoi vaatimaan viisumia georgialaisilta vierastyöläisiltä ja aloitti myöntämään Venäjän passeja osseeteille.

...we protected Russian Federation citizens living in South Ossetia (G1-S2).

Yllä olevassa sitaatissa Medvedev kertoo Venäjän puolustavan Georgian sodalla Ossetiassa asuvia kansalaisiaan. Tämä omien kansalaisten puolustamisen strategia on määrittänyt Venäjän turvallisuuspolitiikkaa koko Putinin presidentti ja pääministeri kauden (Muutosten Venäjä 2012, 16). Sitaateista (G2-S1) ja (G3-S1) ilmenee abhaasiensa ja osseettien asema Venäjän suojeluksen alaisina. Suomen puolustusministeriön mukaan Venäjä tavoittelee Kaukasiassa Etelä-Ossetian ja Abhaasian avulla estää Georgian lipuminen Naton jäseneksi. Tämän tavoitteen Venäjä saavutti miehittämällä Georgian sodan tuloksena edellä mainitut alueet rauhaturvajoukon nimissä. Kuten sitaatissa (G3-S2) ilmenee:

As you know, on August 26, I signed decrees recognising the independence of South Ossetia and Abkhazia. (G3-S2).

Venäjä on tunnustanut Etelä-Ossetian ja Abhasian itsenäisiksi valtioiksi, jotka käytännössä ovat täysin riippuvaisia taloudellisesti Venäjästä. (Muutosten Venäjä 2012, 91). Venäjän messiaan vihollisia Georgian sodassa olivat Georgian hallinto ja maan presidentti Saakasvili, jota Venäjä syytti kansanmurhasta Abhasiassa ja Etelä-Ossetiassa (sitaatit G1-V1, G1-V2 ja etninen puhdistus G1-V3 ja G1-V4) Van Herpenin mukaan Venäjä

onnistui Georgian sodassa viholliskuvan luomisessa. Sodan alkaessa Georgian valtion internet-yhteydet lamautettiin, jotta Georgia ei pääsisi ilmoittamaan omaa narratiiviaan tilanteesta. Van Herpen kuitenkin ottaa esille Venäjän rikollisen pommituksen iskander-ohjuksillaan georgialaiseen Gorin rannikkokaupunkiin, jonka johdosta useat siviilit saivat surmansa (Van Herpen 2014). Yhdysvaltoja ei Medvedev suoraan aseta Venäjän viholliseksi, mutta viittasi maahan sitaatissa (G3-V1). :

I want to take this opportunity here and now to stress that any repeat aggression by Georgia (and revanchist feelings are visible there, unfortunately, and the state is continuing its militarisation) would lead to a regional catastrophe (G3-V1).

Medvedevin mukaan aseita ei pitäisi myydä muiden maiden taholta terroristeille. Messiaan missioon kategoriaan (C) Medvedevin puheista (sitaatti G1-M1) nousi Venäjän tavoite luoda rauha Kaukasukselle omilla ehdoillaan. Van Herpenin mukaan Venäjän ylläpitämä rauha tarkoittaa Venäjän hegemoniaa Kaukasuksella ja Naton pitämistä pois Georgiasta (Van Herpen 2014). Tällaisen rauhan takaamiseksi Venäjä säilyttää alueella joukkonsa vielä sodan jälkeenkin ja verhoilee sen humanitaariseksi operaatioksi, jolla se puolustaa Abhasian ja Etelä-Ossetian demokratiaa ja vapautta (sitaatti G3-M1). Alueiden sitomista omaan etupiiriinsä Venäjä vahvistaa tekemälle niiden kanssa sopimuksia yhteistyöstä ja perustelemalla toimiaan jälleen rakennuksen turvaamisella Georgiaa vastaan, kuten seuraavista sitaateista ilmenee (Van Herpen 2014).:

The key task now is to ensure Abkhazia's and South Ossetia's security. The agreements we have signed contain provisions enabling our countries to take the necessary joint measures to remove threats to peace and respond to acts aggression. We will provide each other will all necessary support, including military support. The treaties provide for this in accordance with Article 51 of the United Nations Charter proclaiming the right to individual or collective self-defence (G3-M2).

Two months ago Russia faced the choice of doing nothing and closing its eyes to gross violations of international obligations and to the deaths of its citizens, including

peacekeepers, or taking resolute action against the aggressor. Russia chose the latter, and this was the right choice, Mr Medvedev said at the ceremony (G4-M1).

Mr Medvedev said that Russia will help the Ossetian people rebuild and will do everything possible to ensure stable peace for the new states of South Ossetia and Abkhazia (G4-M2).

6. Ukrainan kriisi

6.1 Venäjän ja Ukrainan historiaa

Ukrainalle on ollut tyypillistä läpi historian sen rajojen vaihtelevuus. Nykyinen Ukraina valtio sijaitsee muinaisen Kiovan Venäjän alueella, joka oli alkukoti myöhemmille venäläisille, valkovenäläisille ja ukrainalaisille. Ukrainalaisille tietoisuus omasta kulttuurista syntyi 1840-luvulla. Ukrainan ollessa Venäjän imperiumin osana Nikolai I pyrki vaimentamaan yritykset vahvistaa omaa ukrainalaista identiteettiä. Aleksanteri II kielsi vuonna 1876 ukrainan kielen käytön. Japanin kukistaessa Venäjän sodassa 1905 Ukraina perustettiin kansallinen puolue. Kommunistien vallankaappaus vuonna 1917 antoi Ukrainalle mahdollisuuden itsenäisyyteen. Ukraina julisti itsensä riippumattomaksi, mutta Venäjällä vallankumouksessa valtaan nousseet kommunistit eivät tätä tunnustaneet. Vuonna 1922 Ukraina oli yksi Neuvostoliiton perustajatasavalloista. Toisessa maailman sodassa natsi-Saksa miehitti Ukrainan. Nationalisti taistelija Stepan Bandera vapautui tämän johdosta vankilasta. Bandera julisti Ukrainan itsenäisen valtion perustetuksi. Natsit eivät kuitenkaan hyväksyneet Ukrainan itsenäistymistä, vaan vangitsivat kansallismielisiä ja neuvosto-mielisiä ukrainalaisia. Banderan kohtaloksi koitui Neuvostoliiton agenttien murhatuksi tuleminen vuonna 1958 länsi-Saksassa. Sodan jälkeen vuonna 1954 Ukrainan neuvostotasavaltaan liitettiin Krimin niemimaa, joka Neuvostoliiton hajoamisen jälkeen koitui ongelmaksi Venäjän ja Ukrainan suhteille (Sakwa 2016).

Itä-Ukrainan kriisiksi kutsut tapahtumat saivat alkunsa huhtikuussa vuonna 2014, kun itä-ukrainalaisissa kaupungeissa alkoivat laajat protestit Ukrainan uutta hallitusta vastaan. Taustalla tapahtumille oli 2014 maaliskuussa tapahtunut vallankumous pääkaupunki Kiovassa. Vallankumous johti venäläismielisen presidentti Viktor Janukovytsin erottamiseen virastaan. Vallankumouksen motiivina oli estää Janukovytsin päätös Ukrainan vetäytymiseksi

vapaakauppasopimuksesta EU:n kanssa ja lähentyä Venäjää kohtaan. Mielensoittajat olivat tyytymättömiä Ukrainassa vallitsevaan korruptioon. Ukrainalaisten jalkauduttua kadulle vastasi hallitus mielenosoituksiin poliisin erikoisjoukoilla. Yhteenotoissa tuli useita kuolonuhreja (Sakwa 2016, 127-130).

Itä-Ukrainassa etnisesti venäläinen väestö aloitti omat mielenilmaukset ja halusi liittyä Venäjän yhteyteen. Tarkoitusta varten he perustivat armeijan, joka aloitti alueiden valtaamisen. Ukrainan valtio aloitti terrorismin vastaisen operaation Itä-Ukrainan kapina-armeijaa vastaan ja näin syttyi Donbasin sota. Länsimaat asettuivat kriisissä Ukrainan taakse ja Venäjä antoi tukensa venäjänkielisille. Venäjä näki Ukrainan liittymisen Natoon uhkana - Ukrainan alue on historian eri vaiheissa toiminut länsimaiden hyökkäysreittinä Venäjälle. Ukraina jakaantuu ukrainan ja venäjän kieliseen väestöön, joiden välillä on olemassa useita jännitteitä (Sakwa 2016, 134-136).

Toinen Ukrainan vallankumouksesta seurannut tapahtuma oli Krimin liittäminen Venäjään. Krimin monikansallisesta väestöstä 58% on etnisesti venäläisiä. Tämä väestön osa oli huolissaan Ukrainan Kiovassa tapahtuneen vallankumouksen vaikutuksista oikeuksiinsa. Krimillä venäjänkieliset etsivät tukea Venäjästä, jonka he kokivat isänmaakseen. Krimin niemimaa on kansallis-historiallisesti Venäjälle tärkeä. Krimin niemimaalla kristinusko saapui venäläisten kansojen keskuuteen (valkovenäläiset, ukrainalaiset ja venäläiset). Krimin kriisin taustalla oli myös historiallinen fakta alueen kuulumisesta Neuvostoliiton kaudella Venäjän sosialistiseen tasavaltaan, kunnes Neuvostoliiton presidentti Nikita Hrutsov luovutti sen hyvän tahdon osoituksena osaksi Ukrainaa. Tuolloin alueen siirto Ukrainalle oli muodollisuus, sillä Krim pysyi yhä saman valtion Neuvostoliiton alaisuudessa (Sakwa 2016, 152-155).

Ennen Krimin liittämistä Venäjään tiedotusvälineet Venäjällä uutisoivat Krimin väestön pyynnön suojeluksen tarpeesta ukrainalaisia nationalisteja vastaan. Lopulta Venäjän valtio teki päätöksen Krimin liittämisestä itseensä. Operaatio tapahtui tunnuksettomien sotilaiden interventiona alueelle. Aluksi Venäjä ei myöntänyt sotilaiden olevan omia, vaan Putin puhui alueellista itsepuolustusjoukoista, joiden tehtävä oli suojella alueen väestöä. Ukrainalaisilla joukoilla ei jäänyt muuta mahdollisuutta kuin vetäytyä. Venäjän tuella Krimillä järjestettiin äänestys alueen liittymisestä Venäjään. Venäläisten lähteiden mukaan 96,1 % Krimin väestöstä halusi liittyä Venäjään. Kansanäänestystä on kritisoitu lännessä laittomaksi (Sakwa 2016, 155-170).

6.2 Lännen ja idän näkemyserot

Ukrainan kriisissä ilmeni länsimaiden ja Venäjän väliset ongelmat. Molemmilla osapuolilla oli omat vaihtoehtoiset kuvauksensa tapahtumien kulusta (Sakwa 2015, 292.) Putin asettui Ukrainan kriisissä selkeästi länsivaltojen näkemystä vastaan demokraattisesta vallankumouksesta Maidanilla. Messiaan seurakuntaan Ukrainan kriisissä kuului Ukrainan syrjäytetty hallinto (sitaatti: U1-S1). ja erityisesti syrjäytetty Ukrainan presidentti Janukovits, jota Putin puolusti omien ampumissyöttöksiä vastaan (sitaatti U1-S2).:

I would like to draw your attention to the fact that President Yanukovich, through the mediation of the Foreign Ministers of three European countries – Poland, Germany and France – and in the presence of my representative (this was the Russian Human Rights Commissioner Vladimir Lukin) signed an agreement with the opposition on February 21. I would like to stress that under that agreement (I am not saying this was good or bad, just stating the fact) Mr Yanukovich actually handed over power. He agreed to all the opposition's demands: he agreed to early parliamentary elections, to early presidential elections, and to return to the 2004 Constitution, as demanded by the opposition. He gave a positive response to our request, the request of western countries and, first of all, of the opposition not to use force. He did not issue a single illegal order to shoot at the poor demonstrators (U1- S2).

Janukovitsia vastaan alkanut liikehdintä sai alkunsa 21.11.2013, kun hän kieltäytyi kirjoittamasta lähentymissopimusta Euroopan unioniin (Sakwa 2016, 127). Janukovitsin vastaisiin mielenilmaisuihin otti osaa n. 300000 ukrainalaista. Alussa mielenosoitukset olivat rauhallisia ja suurin osa niihin osaa ottaneista oli työssäkäyviä yli 34-vuotiaita, jotka halusivat Ukraina eurooppalaista demokratiaa. Janukovitsin vastustus muuttui ajan kuluessa ongelmalliseksi, kun mielenosoittajien valtaamalle Maidanin aukiolle alkoi virtaamaan ääri-nationalistisen Oikeasektori ryhmän väkeä. 20.2.2014 Maidanin aukion mielenosoittajia vastaan avattiin tuli, jonka johdosta 100 mielenosoittaja sai surmansa. Tulen avaajan

ryhmittymää ei ole vielä kukaan tunnustettu. Putin syytti tapahtumasta ukrainalaisia nationalisteja ja Maidanin mielenosoittajat syyttivät Janukovytsin ryhmittymää (Sakwa 2016, 141).

Janukovytsin erottaminen oli Putinin mukaan laitonta, kuten sitaatissa (U1-S3) ilmeni. Janukovyts suostui Maidanin mielenosoittajien vaatimaan sopimukseen, jossa mm. vuoden 2004 perustuslaki otettiin uudelleen käyttöön. Mielenosoittajat eivät kuitenkaan olleet tyytyväisiä sopimukseen, vaan vaativat Janukovytsia eroamaan. Janukovyts joutui useiden murhayritysten kohteeksi ja joutui pakenemaan Venäjälle (Sakwa 2016, 138.) Messiaan seurakuntaan kuului tavallinen Ukrainan kansa, jonka toimia Putin ymmärsi sitaatissa (U1-S4).:

In my opinion, this revolutionary situation has been brewing for a long time, since the first days of Ukraine's independence. The ordinary Ukrainian citizen, the ordinary guy suffered during the rule of Nicholas II, during the reign of Kuchma, and Yushchenko, and Yanukovich (U1-S4).

First, let us remember that we are talking about this matter on June 22, the day the Great Patriotic War began. I think that what is happening in Ukraine is an immense tragedy. People are being killed there, dying every day. So many years after the start of the Great Patriotic War, blood is being spilt on the former Soviet Union's soil and this is a terrible thing (U3-1S).

Yllä olevassa sitaatissa Putin vetosi Ukrainan vaikeaan historiaan, jossa Ukraina oli joutunut usein sotien runtelemaksi ja maa kärsi epävakaasta hallinnosta lähes koko historiansa. Nykyaikaiset tapahtumat ovat jatkoa historialliselle kehitykselle, jossa Ukraina on etsinyt paikkaansa idän ja lännen välillä (Sakwa 2016, 37).

Putin haluaa painottaa Ukrainan ja Venäjän yhteistä historiaa slaavikansoina. Ukraina ja Venäjä ovat veljeskansoina ja sotineet yhteisiä vihollisia vastaan sitaatit (U1-S5 ja U1-S6). Toisen maailman sodan fasismin vastaisen taistelun korostamisen retoriikka on tärkeää. Ukrainan venäjänkielinen väestö juhlii Neuvostoliiton voittoa vapautuksena, kun taas ukrainalaiset nationalistit muistavat sodan aikana itsenäisen Ukrainan puolestava taistelleita joukkoja (Sakwa 2016, 20-37).

Neuvostoliiton kärsimyksistä oli huomattava määrä toisessa maailmansodassa Ukrainan alueella. Koko Ukrainan alue valloitettiin natsi-hallinnon alle. Suurin osa Ukrainassa taistelevista Neuvostojoukoista oli ukrainalaisia (Iivonen 2014).

Ukraina on sotilaallisesti myös lähestynyt länttä lähettämällä miehitysjoukkoja Yhdysvaltojen tueksi Irakiin 1930-luvulla (OUN) Galitsian alueen johtaja Stepan Bandera aloitti vastarinnan silloiseen Puolaan kuuluneen ukrainalaisen alueen puolalaisia virkamiehiä vastaan. Toisen maailmasodan johdosta vuonna 1939 Bandera vapautui vankilasta Puolassa. Bandera valitsi sodassa natsien puolen ja osallistui mm. puolalaisten, venäläisten ja juutalaisten vainoihin. Bandera jatkoi taistelua itsenäisen Ukrainan puolesta vuoteen 1959 asti ilmeisesti Britanian tiedustelupalvelu MI-6 tukemana, kunnes KGB salamurhasi hänet (Sakwa 2015, 40). Banderalainen nationalismi ei kadonnut Ukrainasta. Vuonna 2014 tammikuussa 15 000 ihmistä osallistui Bandera-marssille Kiovassa. Bandera-marssin tukijoihin kuului mm. oppositiojohtaja Julia Tymošenkoon Isänmaapuolue. Ukrainan venäjän kielisille tämä kehitys tuntui vastenmieliseltä ja he alkoivat sunnitaamaan avunpyyntönsä yhä vahvemmin Venäjälle (Sakwa 2015 41-43).

Krimin niemimaa on Venäjälle kansallisesti tärkeä alue. Kristinuskon väitetään saapuneen Krimin kautta venäläisille vuonna 988, jota Venäjän ortodoksinen kirkko juhlii maan kristillistämisen vuotena. Tästä Putin puhui sitaatissa (U2-S1):

Exactly one year ago, Russia, which we are speaking of so much right now, and the Russian people showed amazing togetherness and patriotism in supporting the aspirations of the people of Crimea and Sevastopol to return to their native shores (U2-S1).

Toisaalta Krimillä on sotilaallinen merkitys Mustanmeren laivaston tukikohtana. Venäjä ei halunnut alueen lipumista Nato-joukkojen käsiin. Putin mainitsee alueen strategisen merkityksen sitaatissa (U2-S1). Ajatus ”venäläisestä maailmasta” perustuu Venäjän velvollisuuteen puolustaa venäläisiä sen valtion alueen ulkopuolella. Edellä mainittu vuonna 2010 säädetty laki venäläisen kulttuurin, historian tai hengellisen siteen omaavan yksilön puolustamisesta on lähtöisin tästä ajatuksesta (Sakwa 2015, 161).

Messiaan vihollisiin nousi Putinin puheista Maidanin vallankumoukselliset voimat, joita Putin kutsui sitaatissa (U1-V1) militanteiksi:

Armed and masked militants are still roaming the streets of Kiev (U1-V1).

Vallankumouksen nostama hallinto oli Putinin sitaatin (U1-V2) mukaan laiton:

Are the current authorities legitimate? The Parliament is partially, but all the others are not. The current Acting President is definitely not legitimate. There is only one legitimate President, from a legal standpoint. Clearly, he has no power (U1-V2).

Putin tarttui voimakkaasti vallankumouksellisten nationalistiseen siipeen. Maidanin demokratiaa kannattavien joukkoon soluttautui avoimesti natsistinen Vapausliitto, joka alkujaan tunnettiin nimellä Ukrainan sosialistis-kansallinen puolue, joka oli suora viittaus Hitlerin kansallissosialismiin. (Sakwa 2015, 143). Vapausliiton lisäksi toinen äärinationalismia kannattava puolue Oikeasektori oli saanut huomiota Ukrainan tapahtumiin liittyen mediassa. Oikeasektori koostui pienemmistä äärinationalismia kannattavista ryhmistä ja se otti suuren roolin Maidanin mielenosoituksen muuttuessa radikaaliksi vallankumoukseksi (Sakwa 2015, 130). Oikeansektorin ryhmiä yhdistävä tekijä oli sotilaallinen organisaatio. Sen kannattajat tunnustivat ortodoksista uskoa ja olivat nationalistisia. Kumouksen ollessa kuumimmillaan Oikeansektorin riveissä oli n. 2000 taistelijaa. Janukovytsin vallan romahtamisesta lähtien Oikeasektori järjestäytyi puolueeksi. Oikeasektori on puolueena esimerkki banderalaisen nationalismin seuraajista Ukrainassa. Venäjä on sen ideologian mukaan aina ollut Ukrainan vihollinen ja sen kanssa ei tule tehdä yhteistyötä. Oikeansektorin saadessa tilaa Maidanin vallankumouksesta alkanut kehitys lopetti totaalisesti järkevän dialogin kriisin osapuolien välillä (Sakwa 2015, 130-131). Putin keskittyi puheissaan kuvailemaan koko Maidanin mielenosoitusta näiden liikkeiden kautta. Krimillä nationalisteja Putin kutsuu sitaatin (U1-V4) mukaan terroristeiksi ja leimaa heidät samaan joukkoon Kiovan äärioikeiston kanssa. Sitaatissa (U1-V4) Putin asettaa Venäjän Yhdysvaltoja vastaan. Puola ja Liettua kouluttavat Maidanin vallankumouksen aloittaneita terroristeja Putinin mukaan sitaatissa (U1-V6).

My dear colleague, look how well trained the people who operated in Kiev were. As we all know they were trained at special bases in neighbouring states: in Lithuania, Poland and in Ukraine itself too. They were trained by instructors for extended periods. They were divided into dozens and hundreds, their actions were coordinated, they had good communication systems. It was all like clockwork (U1-V6).

Messiaan missioksi Ukrainan kriisissä tiivistyi lain puolustaminen, kuten Putin antoi ymmärtää sitaatissa (U1-M1).:

Only constitutional means should be used on the post-Soviet space, where political structures are still very fragile, and economies are still weak (U1-M1).

Erityisesti Putin oli huolissaan kansalaisten oikeuksista Ukrainassa sitaatissa (U1-M2).:

Most importantly, people should have the right to determine their own future, that of their families and of their region, and to have equal participation in it. I would like to stress this: wherever a person lives, whatever part of the country, he or she should have the right to equal participation in determining the future of the country (U1-M2).

Maidanin tapahtumien johdosta Ukrainan venäjänkieliset huolestuivat omien oikeuksiensa toteutumisesta maassa. Kuten edellä messiaan missiossa Ukrainassa näkyi Venäjän politiikkaa puolustaa omiaan maanrajojen ulkopuolella. Tämä laajennettiin vuonna 2010 koskemaan Venäjän kansalaisuuden omaavista suurempaa joukkoa. Vuonna 2010 Venäjällä säädettiin laki, jonka mukaan se tulee tukemaan kaikkia sellaisia yksilöitä, joilla on kulttuurillisia, historiallisia tai hengellisiä suhteita Venäjään (Sakwa 2015, 162). Ukrainan hallinnon aikana Krimillä kärsittiin muun Ukrainan tavoin köyhyydestä. Koko itsenäisyytensä aikana vuosien 1991-2014 välillä Ukrainan bruttokansantuote on laskenut 24 %. (Sakwa 2015, 157). Messiaan missio Ukrainassa on nostaa Ukrainan valtio jälleen toimivaksi rauhantilaan omilla ehdoillaan, kuten Putinin seuraavista sitaateista ilmenee:

Only constitutional means should be used on the post-Soviet space, where political structures are still very fragile, and economies are still weak (U1-M1).

Unfortunately, objective monitoring shows that military operations have not ended, and just last night there was quite active artillery fire on the Ukrainian side. I cannot say who is actually responsible for this – regular army troops or the so-called armed units representing right-wing forces, but this activity is happening. What is needed is for all military operations to stop (U3-1V).

But ultimately, it is the political process that is most important. It is important that this ceasefire open the way to a dialogue between all of the parties to the combat, so as to find solutions that will be acceptable to all sides, in order to ensure that people in southeast Ukraine have no doubt that they are an integral part of the country, have the same rights as all other citizens, and know that these rights are guaranteed, including by Ukraine's constitution. This requires a substantial and detailed dialogue. This is the key to success (U3-1M).

7. Syyrian sisällissota

7.1 Venäjän ja Syyrian historiaa

Syyria on kristinuskon synnyinseutuja. Islam saapui sinne 600-luvulla ja edelleen 89% maan kansalaisista on muslimeita. 68% heistä seuraa islamin sunnalaista suuntausta ja 12% kuuluu alaviitteihin jotka pitävät profeetta Muhamedin vävy-poikaa Alia Jumalana. Muut muslimit pitävät alaviittejä harhaoppisina. Vuonna 1516 osmanit valloittivat Syyrian alueen arabeilta. Osmanien valtakunnan hajotessa Syyria ajoutui YK:n mandaatilla Ranskan alueeksi. Syyria vapautui Ranskan vallan alta toisen maailman sodan seurauksena vuonna 1944. Valtaa Syyriassa on pitänyt koko itsenäisyyden ajan arabisosialistinen Baath-puolue. Puolue on ideologialtaan sekularistinen, jonka tavoite on tuoda itsenäisiä arabiamaita yhteen. Puolueen työn tuloksena Egypti ja Syyria yhdistyivät vuosina 1958-1961 yhdistyneeksi arabitasavallaksi, mutta kaatui lopulta kahden eri valtion erimielisyyksiin. Valta keskittyi

liiaksi Egyptiin, jota Syyriassa ei hyväksytty. Syyria on ottanut osaa sotiin Israelin kanssa. Vuonna 1967 kuuden päivän sodassa Syyria menetti Israelille Golanin kukkulat. Alueelle perustettiin tulitaukolinja ja sen arabialaiset asukkaat joutuivat lähtemään evakkoon. Syyria ja Egypti hyökkäsivät Israelia vastaan vuonna 1973 ns. Jom Kippur -sodassa, jossa Israel pyrittiin yllättämään pyhimmän juhlapäivänsä Jom Kippurin aikaan 6. lokakuuta. Tavoite Egyptillä ja Syyrialla oli vallata takaisin Israelin aikaisemmissa sodissa vallattuja alueita. Lopulta Yhdysvaltain tulemina Israelin joukot voittivat Egyptin ja Syyrian armeijat (Kerkkänen 2017, 60-66).

Vuonna 1970 tapahtui Syyriassa vallankaappaus, joka johti Hafez al Assadin valtaan nousuun. Uusi hallitsija takasi maan parlamentissa baath-puolueen enemmistön. Hafez al Assad oli Neuvostoliiton uskollinen liittolainen. Sotilasapua Neuvostoliitto antoi Hafez al Assadin johtamalle Syyrialle runsaasti. Hafez al Assad pyrki luomaan hyvät suhteet länteen ja onnistui tässä osittain. Vuonna 2000 valta siirtyi Hafez al Assadilta hänen pojalleen Bashar al Assadille. Valtakauden alussa näkyi useita merkkejä olojen vapautumisesta autoritäärisen Hafez al Assadin hallinnon jälkeen. Bashar al Assad asettui kuitenkin loppuen lopuksi vastustamaan uudistuksia ja pidätytti useita kansanedustajia. Syyria on syytetty lännen toimista terrorismia tukevaksi maaksi ja George W. Bush julisti Syyrian kuuluvan ”pahan akseliin” vuonna 2004. Irakin sodan seurauksena Syyrian saapui yli miljoona pakolaista Irakista. Vuonna 2007 Bashar al Assad kieltäytyi ottamasta enää pakolaisia vastaan Irakin alueelta. Samana vuonna Israelin ilmavoimat tekivät iskun Syyrian alueelle oletettuun ydinaseiden kehityslaitokseen. Yhdysvallat tukivat näitä iskuja ja esittivät oman keskustiedustelupalvelunsa todisteita ydinaseiden kehityksestä. Vuonna 2008 Yhdysvallat oletti Syyrian pitävän yllä ulkomaisten taistelijoiden koulutuskeskusta, josta oli määrä värvätä taistelijoita Yhdysvaltojen johtamaa koalitiota vastaan. Yhdysvallat suoritti aluetta vastaan iskun taisteluhelikopterien avulla. Yhdysvaltain ja Hafez al Assadin suhteet lämpenivät 1990-luvun alussa, jolloin Syyria otti osaa Yhdysvaltojen johtamaan Persianlahden sotaan Irakia vastaan (Keränen 2017, 73-84).

Vuoden 2001 9/11 -iskut lähensivät maita lisää ja Syyria halusi omalta osaltaan osallistua terrorismin vastaiseen sotaan Yhdysvaltojen puolella. Suhteet kuitenkin kylmenivät,

kun Yhdysvallat syytti Syyria terroristien tukemisesta. Neuvostoliiton ja Syyrian suhteet ovat olleet Syyrian itsenäisyyden ajan lämpimät. Vuonna 1971 Neuvostoliitolle annettiin oikeus perustaa merivoimien tukikohta Välimeren rannikolle Syyriaan (Keränen 2017, 301-304).

2010-luvun alkanut arabikevääksi kutsuttu prosessi sysäsi arabimaissa kansanjoukot vastustamaan autoritäärisiä hallintoja. Kansa halusi uudistuksia autoritäärisyyden toimesta olevaan pysähtyneisyyden tilaan joka näkyi köyhyytenä. Lännessä arabikevät nähtiin demokratian voittona arabimaissa. Tosiasiassa autoritäärisiä hallintoja vastaan nousi demokraattisten voimien lisäksi äärinationalisteja ja islamisteja. Arabikevät koitui pettymykseksi demokratian kannattajille, vaikka vapaat vaalit voitiin järjestää monissa maissa, voitto niissä meni liberaalidemokratiaa vastustaville islamisteille (Keränen 2017, 173-185, 265-268).

Syyriassa arabikevät johti kapinaan Assadin autoritääristä hallintoa vastaan. Hallintoa ei saatu kukistettua ja Syyrian syntynyt sisällissota jatkuu yhä. Ominaista sodalle on että useat Assadian vastaan taistelevat ryhmittymät ovat sodassa keskenään. Sisällissota Syyriassa on johtanut miljoonien syyrialaisen pakolaisuuteen ulkomaille. Sotaan on sekaantunut voimakkaasti ulkovallat. Ääri-islamia kannattavat ryhmät nousivat sotimaan Syyriassa vuonna 2012 . Tunnetuimpia järjestöjä näistä ovat al-Nustran rintama ja ISIS. Hizbollah-järjestö taistelee Assadin puolesta ja on lännessä luokiteltu terroristijärjestöksi. Yhdysvallat asettuivat tukemaan Syyrian demokraattista oppositiota ja Venäjä jatkoi vanhan liittolaisensa Assadin hallinnon tukemista. Sisällissodan loppumiseksi ollaan tehty ulkomaiden toimesta useita rauhanevälitysyriksiä huonoin tuloksin (Keränen 2017, 247-251).

7.2 Syyria Venäjän liittolaisena

Putinin puheiden mukaan Syyrian ja Venäjän suhteet Syyrian kriisin aikana ovat lämpimät. Putin haluaa puheissaan näyttää Syyrian olevan osa messiaan seurakuntaa. Seuraava sitaatti kertoo Syyrian sisällissotaan liittyvästä kemiallisiin aseisiin liittyvästä kiistasta. Yhdysvallat syytti vuonna 2013 Syyrian Assadin hallintoa kemiallisten aseiden kehittämisestä ja käytöstä.

Venäjä syytti kemiallisista aseista Yhdysvaltojen tukemaa oppositiota. 19. elokuuta Bashar al Assadin hallinto teki sariinikaasulla iskun opposition joukkoja vastaan Ghoutassa. Yhdysvallat uhkasi kostaa iskemällä Syyrian armeijan tukikohtia vastaan ohjuksin. Venäjän ei kuitenkaan halunnut iskun toteutuvan ja sai neuvoteltua kemialliset aseet pois Syyrian hallusta (Keränen 2017, 235-240).

Seuraavassa sitaatissa Putin ei enää kiellä kemiallisten aseiden olemassa oloa Syyriassa ja ilmaisee niiden olemassaoloon kielteisen kantansa:

It is a well-known fact that Syria has a chemical weapons arsenal, and Syrians have always regarded it as a counterbalance to Israel's nuclear stockpile. Russia's position on the issue is well-known: we are against the proliferation of any weapons of mass destruction, including both chemical and nuclear weapons (S1-S1).

Venäjä pitää kannastaan Yhdysvaltojen tukeman opposition laittomasta vallankaappauksesta kiinni. Putin ymmärtää Syyrian hallitusta ja pitää luonnolisena, että maa taistelee kaikin tavoin:

You can't really ask Syria, or any other country, to disarm unilaterally while military action against it is being contemplated (S1-S2).

Putin pyrkii retoriikassaan pitämään hyvät välit Yhdysvaltojen kanssa ja käyttää siitä nimitystä kumppani :

We will work together with Syrians and our US partners, and, like I said, I hope this will be a big step forwards towards a peaceful resolution to the Syrian crisis (S1-S3).

Bashar al Assadin kutsuminen Moskovaan on myös esimerkki Syyriasta Venäjän seurakunnan jäsenenä. Venäjän tavoite on kuitenkin estää Syyrian hallituksen instituutioiden romahtaminen. Itse Bashar al Assadin pitäminen vallassa ei ole niinkään Venäjän tavoite alueella. Venäjä jopa pyysi häntä eroamaan vuonna 2016. Hänen kieltäytyttyä Venäjä vetäytyi syyriasta osittain, mutta jätti hallituksen joukoille tarvittavan iskuvoiman.

Bashar al Assadin ja Venäjän välillä on riippuvuussuhde, (Keränen 2017, 301-305)., jonka kautta Bashar al Assad on pysynyt sisällissodan ajan osana Venäjän seurakuntaa:

Let me wish you a warm welcome to Moscow. Despite the dramatic situation in your country, you have responded to our request and come here to Russia, and we thank you for this. (S3-S1).

Venäjän missio Syyriassa on poistaa kemiallisten aseiden käytön uhka. Ghoutassa tapahtuneen kemiallisten aseiden käytön jälkeen Pohjoismaat ehdottivat Syyrian hallinnolle liittymistä kemiallisten aseiden kieltävään sopimukseen (Keränen 2017, 235-238.) Venäjä kannatti Syyrian saamista sopimuksen piiriin ja toimi sen neuvotteluissa välittäjänä:

In fact, the matter of bringing Syria's chemical weapons under international control has long been a subject of discussion by experts and politicians (S1-M2).

Sopimus saatiin voimaan 14.10.2013. Sopimuksella Venäjä onnistui toisessa missiossaan estää Yhdysvaltojen kostoisku Syyria vastaan:

Not only do we think this is a viable option, but we really hope that our friends in Syria take this responsible decision and agree not only to bring their chemical weapons under international control but also to have them destroyed, and we hope Syria joins the international convention banning chemical weapons (S1-M3).

Seuraava sitaatti ilmentää Venäjän missiota saada ratkaisu kriisiin Syyriassa. Venäjä näkee Assadin hallinnon voiton parhaana takeena saada rauha maahan. Venäjä oli ärsyntynyt Yhdysvaltojen politiikasta kaataa arabimaissa autoritäärisiä hallintoja ja vastustaa Yhdysvaltojen suunnitelmia iskeä liittolaisineen Syyrian hallitusta vastaan (Keränen 2017, 301-305).:

I think this will be a big step forward in resolving the Syrian crisis. Of course, all of this will only mean anything if the United States and other nations supporting it tell us that they're giving up their plan to use force against Syria (S1-M4).

Talouden kannalta Venäjän ja Syyria ovat käyneet asekauppaa jo Neuvostoliiton ajoista asti. Tämä kauppa on vahva maita yhdistävä tekijä. Neuvostoliiton hajoamisen jälkeen asekauppa vaipui merkitsemättömäksi maiden välillä. Syyria oli jäänyt Neuvostoliiton ajan kaupoista Venäjälle velkaa, jonka se antoi Syyrialle anteeksi vuonna 2005. Tuosta vuodesta lähtien maiden väliset yhteydet tiivistyivät. Aseiden vientiä Syyrian sisällissodan aikana Venäjä on perustellut sen liittymistä jo aikaisempiin sopimukseen (Keränen 2017, 301-305). Putin ei seuraavssa viittaa asekauppaan suoraan, mutta sitaatissa käy ilmi Venäjän missio käydä kauppaa sisällissodan aikana Syyrian kanssa:

The point here is that we are ready for full-scale work, including in those sectors of the Syrian economy where this could be beneficial both for us and for Syria. This joint work will certainly create jobs, result in the restoration of Syria's infrastructure, and so on. There is a great deal of work in Syria. So, it is not about direct budgetary investment (S2-M1).

Venäjä pyrkii tekemään lännen kanssa yhteistyötä, vaikka tukeekin sisällissodassa toista osapuolta. Sotilaallisen avun lisäksi Venäjä on osallistunut Syyrian tukemiseen humanitäärisellä avulla. Venäjän humanitääriset toimenpiteet ovat saaneet kritiikkiä lännessä. Varsinkin Venäjän Aleppoon luomia turvakäytäviä ollaan syytetty tueksi Syyrian hallituksen sotatoimille vallata kaupunki (Ylen nettisivu 2016.) Seuraavissa sitaateissa esimerkki Venäjän yhteistyöstä lännen kanssa :

As for the humanitarian element, you know that we regularly send humanitarian aid there via different channels. Back during our meeting in Istanbul, when I said that we should help by sending medication and medical equipment to Syria, it seemed to me that our European partners understand these problems and appear ready to work together on these humanitarian matters. Both Chancellor Merkel and President Macron reacted positively, and they mentioned this at the news conference. I hope this work will continue (S2-M2).

People will only return back home if they know that they will have sewage, water supply and electricity there. This is what has to be done first of all. If the international community, primarily Europe, do not want to see a new wave of immigrants, they should think about this. They must abandon their phobias and help the Syrian people regardless of any political considerations, by promoting the political process, of course (S2-M3).

Eräs tärkeimmistä syistä Venäjän läsnäoloon Syyriassa on sen pelko Syyrian suistumisesta terroristien tukialueeksi. Venäjä ei luota opposition voimaan pitää valtaa maassa ja näkee Bashar al Assadin hallituksen ainoaksi vaihtoehdoksi, jolla rauhavoidaan saavuttaa (Keränen 2017, 301-305). Terroristit ovat Venäjän vihollisia Syyrian sisällisodassa:

We took the decision upon your request to provide effective aid to the Syrian people in fighting the international terrorists who have unleashed a genuine war against Syria. The Syrian people has been practically alone in putting up resistance and fighting these international terrorists for several years now, and has suffered great losses. Lately though, there have been some major positive results in this fight (S3-V1).

Venäjän alueelta lähteneet islamisti taistelijat ovat myös Venäjän huolena (Keränen 2017, 301-305.) Pelkona Venäjällä on islamisti-taistelijoiden paluu tekemään iskuja Venäjälle saatuaan vahvistusta ideologialleen Syyriassa:

The attempts by international terrorists to bring whole swathes of territory in the Middle East under their control and destabilise the situation in the region raise legitimate concerns in many countries around the world. This is a matter of concern for Russia too, given that sadly, people from the former Soviet Union, around 4,000 people at least, have taken up arms and are fighting on Syrian territory against the government forces. Of course, we cannot let these people gain combat experience and go through ideological indoctrination and then return to Russia (S3-V2).

8. Yhteenveto

8.1 *Messiaan seurakunta*

Aineiston valossa Venäjän ja Serbian historiallinen yhteys oli olemassa vuosina 2000 ja 2001. Tämä yhteys sisälsi historiallisen ulottuvuuden. Venäjä aloitti 1800-luvulta slavofiilien painostamana tukemaan Serbian itsenäistymispyrkimyksiä. Venäjä on ollut Serbian puolella Turkin sodassa 1877-1878, Balkanin sodissa 1912-1913, ensimmäisessä maailmansodassa 1914-1918. Kommunistinen Neuvostoliitto antoi toisessa maailman sodassa tukensa Titon partisaanien sijaan aluksi serbien kansallismielisille cetnikki-joukoille. Vuosien 2000 ja 2001 Putinin puheista ilmentyi, että tämä sama historiallinen jatkumo jatkui edelleen. Messiaan seurakuntaan kuului tuona ajanjaksona Kosovon ja Bosnian serbit. Uskonnollinen yhteys tuli aineistossa ilmi Venäjän ja Serbian kirkkojen päämiesten tapaamisena, jonka Putin otti esille. Slavofiilien halu suojella muita ortodoksisia slaaveja oli edelleen voimassa. Putinin puheista nousi ylös Balkanin alueen strateginen merkitys, joka on myös osa historiallista jatkumoa. 1800-luvun tsaareille slavofiilien vaatimukset Venäjän slaaviveljien puolustamisesta olivat hyödyllisiä tapoja perustella valtopolitiikka. Edelleen vuosina 2000 ja 2001 Venäjä pyrki vahvistamaan kansainvälistä asemaansa asettumalla serbien puolelle Balkanilla.

Moskova-mieliset tsetseenit olivat tutkimuksen aikarajauksen aikana Tsetsenian sodassa osa messiaan seurakuntaa. Nimittämällä Tsetsenian hallintoon tsetseenejä Venäjän oli tehokkaampi taistella jihadistejä vastaan. Tähän tarkoitukseen Putin nimitti Ahmat Kadyrovin johtamaan Tsetseniaa. Hänen asemansa muftina ja sotilasjohtajana takaisi tsetseenien tuen Venäjälle. Putinin puheista nousivat tavalliset tsetseenit osaksi messiaan seurakuntaa. Putin pyrki johtamaan koko Kaukasuksen aluetta ja pitämään yhteyttä muihin alueen tasavaltojen johtajiin. Venäjän armeijalla oli myös osansa messiaan seurakunnassa. Tämä ilmentyi sitaatista, jossa Putin sanoo matkanneensa Tsetseniaan ottamaan osaa Pihkovan laskuvarjorykmentin taistelun vuosipäivän kunniaksi.

Venäjän armeijalla oli Georgian sodassa rooli humanitaarisena rauhanturvaajana. Medvedev pyrkii puheissaan luomaan kuvaa Venäjästä rauhanpuolustajana Georgiassa. Puheista nousee messiaan seurakuntaan kuuluviksi abhaasit ja osseetit, joita Venäjä puolustaa Georgiaa vastaan. Venäjän taktiikka saavuttaa vaikutusvaltaa alueella oli passien myöntäminen abhaaseille ja osseeteille. Näin Venäjä kykeni perustelemaan hyökkäyksensä

Georgiaan omien kansalaistensa suojelulla. Medvedevin puheista Ranskaa edustama presidentti Sarkozy nousee osaksi messiaan seurakuntaa rauhanvälittäjänä Georgian ja Venäjän välillä. Ukrainan kriisissä messiaan seurakuntaan kuului syrjäytetty presidentti Janukovyts, jolle Venäjä takasi turvapaikan kansannousun jälkeen. Tavalliset ukrainalaiset nousivat Putinin sitaateissa osaksi messiaan seurakuntaa. Putin vetoaa ukrainalaisten yhteisiin slaavilaisiin juuriin. Ukrainan ja Venäjän armeijat ovat Putinin mukaan aseveljiä ja eivät ikinä tule ottamaan yhteen. Krim oli osa messiaan seurakuntaa uskonnollisesti tärkeänä paikkana johon kristinusko Venäjälle saapui. Putinin puheista nousi messiaan seurakuntaan tavalliset ukrainalaiset, jotka osoittavat mieltä korruptoitunutta hallintoa vastaan.

Syyriassa Bashar al Assadin hallitus on osa messiaan seurakuntaa. Venäjä on säilyttänyt kylmän sodan aikaisen yhteystensä maahan ja haluaa jatkaa sitä yhä. Tämä näkyi kauppasuhteissa, joka ilmeni aseiden viennissä Syyriaan. Kuten Jugoslaviassa, Georgiassa ja Ukrainassa Venäjän näkökulma kriisiin on Yhdysvaltojen johtaman lännen vastainen. Putin ei kuitenkaan laske suoranaiseksi viholliseksi Yhdysvaltoja, vaan puhuu siitä kumppanina. Kumppanuus enemmän kilpakumppanuutta ja näin ollen ei Yhdysvaltojen johtama länsi ole osa messiaan seurakuntaa. Putin pyrkii tekemään yhteistyötä lännen kanssa, vaikka itse sodassa se on eri osapuolen puolella. Bashar al Assadin tukeminen näkyi sitaateissa, joissa Venäjä ei halua lännen tekemän rankaisuisia Bashar al Assadin joukkoja vastaan kemiallisten aseiden käytön vuoksi. Putin tuomitsi joukkotuhoaseet yksiselitteisesti, mutta ei käyttänyt kovaa kieltä liittolaistaan Syyria kohtaan kemiallisten aseiden halussapidosta.

8.2 Messiaan viholliset

Tsetseeni-jihadistit ja ulkomailta Tsetseniaan virranneet jihadistit olivat messiaan vihollisia toisessa Tsetsenian sodassa vuosina 2002 ja 2002. Erityisesti tsetseenien jihadistijohtaja Basajev oli messiaan vihollinen. Messiaan viholliseksi nousi myös kansainvälinen terrorismi, jota vastaan Putinin mukaan Venäjä tsetseeniassa kävi sotaa.

Venäjän vihollisiksi nousee Putinin puheista kaikki serbien viholliset. Venäjä asettuu Naton johtamaa liittoumaa vastaan esim. Kosovossa ottamalla haltuun Pristinan lentokentän kysymättä Natolta lupaa ja ilmaisten halunsa toimia rauhanturvaajana Naton joukkojen

ulkopuolisen toimijana. Kosovossa Venäjä asettuu albaaneja vastaan ja tuomitsee Kosovon albaanien vapautusarmeijan UCK:n terroristijärjestöksi. Naton ollaan raportoitu tehneen yhteistyötä UCK:n kanssa. Bosniassa vihollisina ovat islamin uskoiset bosniakit ja katoliset kroaatit, jotka ovat serbien vastustajia Bosnian jakoon liittyvissä kysymyksissä.

Venäjän vihollisiksi nousee Putinin puheista kaikki serbien viholliset. Venäjä asettuu Naton johtamaa liittoumaa vastaan esim. Kosovossa ottamalla haltuun Pristinan lentokentän kysymättä Natolta lupaa ja ilmaisten halunsa toimia rauhanturvaajana Naton joukkojen ulkopuolisen toimijana. Kosovossa Venäjä asettuu albaaneja vastaan ja tuomitsee Kosovon albaanien vapautus armeijan UCK:n terroristijärjestöksi. Naton ollaan raportoitu tehneen yhteistyötä UCK:n kanssa. Bosniassa vihollisina ovat islamin uskoiset bosniakit ja katoliset kroaatit, jotka ovat serbien vastustajia Bosnian jakoon liittyvissä kysymyksissä.

Georgian presidentti Saakasvili oli selkeästi messiaan vihollinen. Tätä ilmensivät useat sitaatit, joissa Medvedev solvasi Saakasvilia verenhimoiseksi ja syytti häntä kansanmurhasta. Yhdysvallat asettui epäsuorasti vihollisen asemaan sitaateiden mukaan, joissa Medvedev arvostele aseiden viemistä Georgiaan.

Messiaan vihollisina Ukrainan kriisissä olivat kaikki länttä kannattavat voimat, jotka Putin tuomitsi fasisteiksi. Nationalisteista Putin mainitsi Oikeasektori ryhmittymän. Nato näyttäytyi epäsuorasti Venäjän vihollisena. Putinin mukaan Puola ja Liettua kouluttivat militantteja tekemään väkivaltaisen vallankumouksen Ukrainaan. Venäjän viholliseksi nousi myös vallankumouksen valtaan nostama hallinto, jota Putin piti laittomana.

Syyrian sisällissodassa messiaan suoranaisiin vihollisiin kuuluivat islamistiset terroristit. Venäjä pelkää omien muslimheidensa radikalisaatiota heidän värväytyessä vierastaistelijoina Syyriaan ja palaavan ajan kuluessa Venäjälle tekemään iskuja. Venäjä haluaa kitkeä terrorismin Syyriasta Bashar al Assadin hallinnon avulla. Bashar al Assadin viholliset ovat myös messiaan vihollisia Syyriassa, joten näihin lukeutuu lännen tukemat opposition joukot. Israel lukeutuu myös messiaan vihollisiin. Tästä esimerkkinä sitaatti, jossa Putin ottaa esille lännen tukemat Israelin oletetut ydinaseet.

Yhdysvaltojen johtamat länsimaat ovat Syyrian sisällissodassa messiaan vihollisia. Tämä vihollisuus on kuitenkin erimielisyyttä poliittisissa linjoissa, joka näkyy sisällisodan eri osapuolten tukemisena.

8.3 Messiaan missio

Venäjän missio Jugoslaviassa vuosina 2000 ja 2001 oli suurvalta aseman vahvistaminen. Tätä tuki Venäjän tuki serbeille . Messiaan seurakuntaan kuuluivat serbit eri puolella entisen Jugoslavian aluetta. Serbien puolustaminen oli osa Venäjän missiota. Serbejä ja suurvalta-asemaansa puolustavia toimia Putin perusteli laillisuuden puolustamisella, joka aineiston mukaan näyttäytyi Venäjän missiona . Tämän lisäksi Venäjä pyrki johtamaan kansainvälistä yhteisöä entisen Jugoslavian alueen jälleenrakennuksessa. Tämä ilmeni Putinin puheissa mm. aseiden ja kaasun mahdollisena vientinä Serbiaan. Jihadistien voittaminen oli Venäjän tavoite toisessa Tsetsenian sodassa. Tällä Putin pyrki suojelemaan venäläisiä jihadistiselta terrorismilta. Venäjän on oikaistava ensimmäisen Tsetsenian sodan nöyryytys voittamalla toinen Tsetsenian sota. Tätä tarkoitusta varten Venäjän missio on parantaa armeijansa iskukykyä, joka oli alhainen ensimmäisessä Tsetsenian sodassa. Voitolla Venäjä lujittaisi alentunutta asemaansa suurvaltana. Putinin puheista nousi erityisesti Venäjän missio puolustaa lakia Tsetseeniassa.

Venäjä puolusti Ukrainan venäjänkielistä väestöä Ukrainan kriisissä. Sitaateista näkyy Putinin pyrkimys vastustaa länsivaltojen ylivaltaa Ukrainassa. Krimin kaappauksella Putin pyrki pitämään Naton poissa sille strategisesti ja historiallisesti tärkeältä alueelta.

Venäjän tavoite oli aineiston mukaan saada Kaukasukselle rauha sen omilla ehdoilla. Venäjän pyrki säilyttämään hegemonian alueella ja pitämään Georgian pois Natosta. Tähän Venäjä käytti Georgian valtion alueella sijaitsevien Etelä-Ossetian ja Abhasian alueita, joiden kanssa se pyrkii solmimaan sopimuksia ja lisäämään alueiden riippuvuutta itsestään.

Syyrian sisällissodassa Venäjän messiaan missio on säilyttää Syyrian valtio Assadin hallintoa tukemalla. Venäjän tavoite ei ole sinällään pitää Bashar alAssadia vallassa, jota Putin pyysi luopumaan vallasta. Bashar al Assad ei kuitenkaan luopunut vallasta ja näin Venäjän on tuettava Bashar al Assadia, jotta Syyrian valtio pysyisi pystyssä. Syyrian valtion avulla Venäjä näkee terrorisin kukistuvan ja sen kautta se uskoo takaavansa rauhan omalla alueellaan.

8.4 Johtopäätökset

Tutkimuksen tarkoitus oli kuvata Venäjän harjoittamaa politiikkaa Jugoslavian jälleenrakennuksen alun, toisen Tsetseenian sodan, Georgian sodan ja Ukrainan kriisin kautta Duncanin messianismin valossa. Kaikkien neljän tutkimuksen alla olleiden tapahtumien valossa Venäjän messianismille on hahmotettavissa tietyt päätrendit:

1400-luvulla kehitetty oppi kolmannesta Roomasta ei ole kadonnut, vaan se oli havaittavissa selkeästi aineistosta: Venäjän messiaan seurakuntaa kuuluivat slaavilaiset ortodoksit. Jugoslaviassa vuosien 2000 ja 2001 Putinin puheissa tämä tarkoitti serbejä. Kolmannen Rooman oppi jalostui 1800-luvun slavofiilien kautta. Heidän mukaansa Venäjän velvollisuus oli tukea vain ortodoksisia slaaveja. Jugoslaviassa tämä ilmeni messiaan viholliskategoriaan sijoitetuilla kroaateilla, jotka olivat slaavilainen katolisuutta tunnustava kansa. Venäläinen messianismi on syntynyt islaminuskoisten tataarien valloituksien tuloksena. Tärkeä elementti venäläisen messianismin syntyä on ollut islamin vastaisuus. Jugoslaviassa ja toisessa Tsetseenian sodassa Venäjä taisteli yhä muslimeita vastaan, puolustaen alueiden slaavilaisia ortodokseja. Toisaalta venäläinen messianismi on ollut kolmannen Rooman ajasta lähtien myös lännen vastainen aate. Venäjän messiaan vihollisiin kuului Jugoslaviassa kaikki lännen tukemat tahot tahot, kuten Kosovon albaanit, Bosniassa islamin uskoiset bosniakit ja katoliset kroaatit. Lännen ja Venäjän välistä jakautuneisuutta edustaa selkeästi Kosovon vapautusarmeija, jonka Putin tuomitsee suoraan terroristi-järjestöksi. Yhdysvaltojen kanta UCK:sta ei ole aivan yhtä suora ja Nato-joukkojen ollaan raportoitu UCK:n kanssa harjoitetusta yhteistyöstä. Tsetseeniassa lännen ja Venäjän jako peittyi Putinin puheissa esitettyyn asetelmaan Venäjän ja itsenäisyysmielisten jihadistien välisestä taistelusta. Putin ei mainitse puheissaan maltillisia tsetseenejä, jotka haluavat itsenäisyyden, vaan rinnastavat aina itsenäisyystaistelijat jihadisteihin. Putinin esittämä kuva ei Tsetseniasta kuitenkaan vastaa koko totuutta.

Kaikki itsenäisyyttä tavoittelevat tsetseenit eivät ole jihadisteja. Tällaisia tsetseenien sekulaareja itsenäistymispyrkimyksiä edusti ensimmäisen Tsetsenian sodan aikana surmansa saanut komentaja Dudajev, jonka kaltaisille itsenäisyyspyrkimyksille länsimaat antoivat sympatiansa. Myöskään Jugoslaviassa Putin ei anna sympatiaa puheissaan vainoista

kärsineille Kosovon albaaneille tai serbien joukkomurhaamille bosniakeille. Putinin puheissa nousee Tsetseniassa ylös ns. ”hyviä tsetseeneitä”, kuten Venäjän puolelle kääntynyt komentaja Kadyrov. Tällaiset tsetseenit eivät kuitenkaan halua erota Venäjästä. Venäjän ja Georgian välisessä sodassa messiaan seurakuntaan kuuluvat abhaasit ja osseetit. Georgian sota tekee poikkeuksen messiaan seurakuntaan. Abhaasit ja osseetit eivät ole etnisesti slaaveja ja heistä vain osa harjoittaa ortodoksista uskoa, toinen osa heistä tunnustaa islamia. Näiden kansojen sisällyttäminen messiaan seurakuntaa selittyy Putinin pragmatismilla. Alueiden itsenäisyyden kannattaminen lisää paineita kansainvälistä yhteisöä kohtaan, joka tunnusti Venäjän vastustaman Kosovon itsenäisyyden. Abhasian ja Etelä-Ossetian itsenäisyyden kannattaminen on Medvedevin poliittinen vastaveto Kosovon itsenäistymiselle. Toisaalta alueiden puolustaminen antaa Venäjälle mahdollisuuden puuttua Georgian sisäisiin asioihin. Lähettämällä rauhanturvajoukon alueille puolustaamaan paikallisten asukkaiden oikeuksia Georgian agressiota vastaan Venäjä kykenee läsnäolollaan pitämään Georgian pois Natosta. Abhasian ja Etelä-Ossetian käyttämistä politiikan välineenä tuki messiaan missio jakaa Venäjän passeja paikallisille, joiden avulla Venäjä kykeni harjoittamaan alueilla omien kansalaistensa puolustavaa politiikkaa ulkomailla.

Ukrainassa messiaan seurakuntaan kuuluivat Ukrainan etnisesti venäläinen väestö. Ukrainaa ei Putin halua antaa Natolle. Suurin pelko olisi Krimin joutuminen Naton sotilastukikohdaksi, joka on Venäjän kansallisen historian pyhää maata, aluetta jossa venäläiset kääntyivät kristinuskoon. Ukrainassa messiaan viholliset ovat äärinationalisteja. Tavalliset länsimaista demokratiaa kannattavat ukrainalaiset eivät saa sijaa Putinin puheissa. Pyrkimällä tukemaan Krimiä taloudellisesti ja ottamalla esiin tataarien huonon aseman Ukrainan alaisuudessa Venäjä pyrkii oikeuttamaan valtansa Krimillä. Venäjän messiaanisuus esiintyy tämän tutkimuksen aineiston valossa lännen vastaisuutena, pyrkimyksenä pitää yllä Venäjän suurvalta-asemaa Neuvostoliiton hajoamisen jälkeisen yksinapaisen Yhdysvaltojen johtaman maailman järjestyksen vastustamisena.

Venäjän messiaanisuus on säilynyt peruspiirteiltään samanlaisena kolmannen Rooman ajasta 2000 ja 2010 luvuille asti. Tulevaisuus näyttää noudattavan samaa kaavaa. Venäjän toimet Syyriassa ja edelleen jatkuva Ukrainan sota antavat tästä viitteitä. Lisäksi Venäjä on kehittänyt aseistustaan ja on nostanut näin profiiliaan kansainvälisessä politiikassa sekavan 90-luvun jälkeen.

9.0 Lähde- ja kirjallisuusluettelo

Lähteet ja apuneuvot

Venäjän presidentin virallinen internet-sivusto. 2018
en.kremlin.ru/

Aineiston puheet :

Jugoslavia

(Excerpts from the News Conference Following the Talks with Yugoslav President Vojislav Kostunica, 27.10.2000, J1)

(Transcript of the Meeting with Journalists, J3), 21.7.2001

(Speech to the Russian Military Contingent of the International PeaceKeeping Force in Kosovo, 17.6.2001, J2)

Toinen Tsetsenian sota

(Press Statement on Arrival in Grozny, 20.3.2000, T3)

(Opening Remarks at a Compined Meeting on Law Enforcement and Political and Economic Settlement in the Chechen Republic, 6.7.2000, T4)

(Talking with Journalists after a Working Trip to the Chechen Republic, 14.4.2001, T1)

(Excerpts from the Transcript of a Press Conference for Russian and Foreign Journalists, 18.7.2001, T2)

Georgian sota

(Press Statement following Negotiations with French President Nicolas Sarkozy, 12.8.2008, G1)

(Meeting with the President of South Ossetia Eduard Kokoity and President of Abkhazia Sergei Bagapsh, 14.8.2008, G2)

(Statements following Signing of the Treaties on Friendship, Cooperation and Mutual Assistance with the Republics of Abkhazia and South Ossetia, 17.9.2008, G3)

(Dmitry Medvedev presented state decorations to military servicepersons who took part in the peace enforcement operation in Georgia, 1.10.2008, G4)

Ukraina

(Vladimir Putin answered journalists' questions on the situation in Ukraine, 4.3.2014, U1)

(Response to a journalist's question about the peace plan in Ukraine, 22.6.2014, U3)

(Concert celebrating Crimea and Sevastopol's reunification with Russia, 18.3.2015, U2)

Syyrian sisällissota

(Comments on the chemical weapons situation in Syria, 10.9.2013, S1)

(Meeting with President of Syria Bashar Assad, 17.5.2018, S2)

(Statements following Russian-Syrian talks, 17.5.2018, S3)

Kirjallisuus

Aghayev, Elvin

2017 European Researcher: Relations between Russia and Serbia.
Istanbul: Istanbul Aydin university.

Alafuzoff, Georgij

1999 Venäjän asevoimat 2000-luvun alussa – Taktiikan laitoksen Venäjä seminaari
15-17.12.1999. Helsinki: Maanpuolustuskorkeakoulu taktiikanlaitos.

BBC News internet-sivu

1998 news.bbc.co.uk/2/hi/europe/303127.stm. katsottu 16.8.2018

Delfi -internetsivu

2015 <https://en.delfi.lt/lithuania/defence/conscription-notices-to-be-sent-to-37-000-men-in-lithuania.d?id=67940028>, katsottu 19.9.2018

Donia, Robert

2006 Sarajevo: A Biography.
Yhdysvallat: University of Michigan Press.

Dugin, Alexander

2012 The Fourth political theory.
Iso-Britannia :Arktos media.

Duncan, J.S

2000 Russian messianism.
Lontoo: Routledge.

Encyclopedia Britannica

2013 <https://www.britannica.com/place/Chechnya> katsottu: 20.0.2018

Evangelista, Matthew

2004 Tshetseenian sodat: hajoaako Venäjä?
Helsinki: Like. Suomen rauhanpuolustajat

Fukuyama, Francis

1992 The End of history and the last man.
New York: Free Press.

Henriksen, Dag

2007 [Nato's Gamble: Combining Diplomacy and Airpower in the Kosovo Crisis, 1998-1999](#). Annapolis, Maryland :Naval Institute Press.

- Hunter, T. Shireen; Jeffrey, L. Thomas; Melikishvili, Alexander.
2004 Islam in Russia: the politics of identity and security. Center of Strategic and international Studies. New York: Routledge.
- Islmaili.net internet-sivu
2018 www.islmaili.net. katsottu: 13.8.2018
- Keränen, Ari
2017 Syyria synnystä sisällissotaan.
Riika: Like.
- Kirkinen, Heikki
2002 Venäjän historia.
Helsinki: Otavan kirjapaino.
- Korteniemi, Eeva
2007 Pro gradu. Demokratia Putinin retoriikassa.
Jyväskylän yliopisto.
- Kullaa, Rinna
2011 Itä-Eurooppa matkalla länteen: Serbia, Montenegro
Helsinki: Gaudeamus
- Laurisaar, Riho
2015 Pro gradu. Mikä on Moskovan patriarkaatin Venäjän maailma?
Itä-Suomen yliopisto.
- Lautela, Yrjö
2011 Itä-Eurooppa matkalla länteen. Kroatia.
Helsinki: Gaudeamus.
- Lawson-Tancred, Hugh.
1991. Aristotetle. The Art of Rhetoric.
Lontoo: Penguin Group.
- Leitzinger, Antero
1995 Tshetseenit, Pohjois-Kaukasuksen historiaa ja Groznyn taistelu 24.1.1995
Helsinki: Kirja Leitzinger .
- Luntinen, Pertti
2008 Sota Venäjällä- Venäjä sodassa.
Helsinki: Suomalaisen kirjallisuuden seura.

Luukkanen, Arto

2017 Vapaan pudotuksen Suomi: Tyhjänä taskuna karhun syleilyssä.
Helsinki: Tammi.

Myers, Steven

2016 Uusi Tsaari – Vladimir Putin ja hänen Venäjänsä.
Latvia. Bazar.

Mäkelä, Emmi

2014 Pro gradu. Missiona Ukraina? Messianismi Venäjän toimien oikeuttajana. Jyväskylän yliopisto.

Palokorpi, Mikko; Smith Hanna

2005 Venäjä ja terrorismin vastainen sota.
Helsinki: Idän tutkimus.

Reijonen, Jani

2013 Terrorismi uhkamallina kylmän sodan jälkeen - Yhdysvaltojen ja Euroopan unionin turvallisuusstrategioiden vertailu. Helsinki: Maanpuolustuskorkeakoulu.

Tuomi, Jouni; Sarajärvi Anneli

2002 Laadullinen tutkimus ja sisällönanalyysi.
Helsinki: Tammi.

Radio Libertyn internet-sivu

2006 <http://old.memo.ru/hr/hotpoints/caucas1/msg/2006/10/m68192.htm>. katsottu 2.9.2018

Sakwa, Rikhard

2016 Taistelu Ukrainasta- Kuinka idän ja lännen intressit törmäsivät.
Helsinki: Vastapaino.

Smith, Hanna; Niinivaara, Susanna.

2011 Medvedevin Venäjä.
Helsinki: Siltala.

Sveriges radio -internetsivu

2017 <https://sverigesradio.se/sida/artikel.aspx?programid=185&artikel=6643393>.
katsottu: 19.9.2018.

The Independent lehden internet-sivu.

2010 <https://www.independent.co.uk/news/people/news/how-james-blunt-saved-us-from-world-war-3-2134203.html>. Katsottu: 19.8.2018.

Van Herpen, Marcel

2015 Putinin sodat.
Helsinki: Terra Cognita.

Vihavainen, Timo
2014 Vanhan Venäjän paluu.
Helsinki: Otava.

Ylen nettisivu
2016 <https://yle.fi/uutiset/3-9272556>, katsottu 19.11.2018

Worldview stratfor-internetsivu
2009 www.worldview.stratford.com.katsottu: 13.8.2018

